

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA DĚTÍ MLADŠÍCH 15 LET A
JEJÍ PŘÍČINY**

Autor práce: Sára Bydžovská
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Sára Bydžovská
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Kriminalita dětí mladších 15 let a její příčiny

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminality of children under 15 years of age and its causes

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):
doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.
svatos@vsers.cz

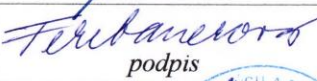

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen 2019

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je objasnit příčiny vzniku delikventního chování dětí mladších patnácti let, zjistit fenomenologii trestné činnosti dětí mladších patnácti let a navrhnout opatření formou preventivního programu.

Student: Sára Bydžovská	23. 5. 2019 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	20. 4. 2019 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	20. 4. 2019 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	21. 5. 19 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	2. 5. 20 19 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

BYDŽOVSKÁ, S. *Kriminalita dětí mladších 15 let a její příčiny* : bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019/2020
Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova:

děti, mládež, rodina, škola, výchova, kriminalita, delikvence, prevence

Práce pojednává o kriminalitě dětí mladších patnácti let. Je zaměřena na kriminalitu jako celek a vymezuje nejdůležitější pojmy vztahující se k tomuto aktuálnímu tématu. Poukazuje na pravděpodobné příčiny vzniku tohoto patologického jevu, a na hledání možných opatření, která by mohla vést ke snížení kriminality nejen dětí mladších 15 let, ale i mladistvých. Pozornost bude také věnována prevenci kriminality a jejím druhům. Na případových studiích, v závěru práce, bude dokázáno, že rodina, škola, výchova a vzdělání jsou nejdůležitějšími faktory, které děti a mladé lidi ovlivňují.

ABSTRACT

BYDŽOVSKÁ, S. *Criminality of children under 15 years of age and its causes* : *Bachelor Thesis*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019/2020 Supervisor: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: children, youth, family, school, education, crime, delinquency, prevention

The work deals with criminality of children under 15 years. It focuses on crime as a whole and defines the most important terms related to this current topic. It points out the probable causes of this pathological phenomenon and the search for possible measures that could lead to the reduction of crime not only of children under 15 but also of juveniles. Attention will also be paid to crime prevention and its types. The case studies, at the end of the thesis, will show that family, school, education and training are the most important factors that influence children and young people.

Obsah

Úvod	10
Cíl a metodika bakalářské práce	11
1. Historie	12
1.1 Trestní právo nad mládeží na našem území v minulosti	13
1.2 Novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže	15
2. Základní pojmy	17
2.1 Kriminalita	17
2.2 Delikvence	17
2.3 Dítě	18
2.4 Mládež	18
2.5 Mladiství	18
2.6 Provinění	19
2.7 Přestupek	19
2.8 Trestný čin a čin jinak trestný	19
2.9 Kriminogenní faktory	20
3 Příčiny páčání trestné činnosti dětí	20
3.1 Osobnostní příčiny	21
3.2 Sociální příčiny	22
3.2.1 Vliv rodiny	22
3.2.2 Vliv školy	23
3.2.3 Vliv společnosti	25
3.2.4 Vliv médií	25
4 Opatření ukládaná dětem	26
5 Zánik trestněprávních sankcí a zánik jejich právních následků	28
5.1 Zánik právních následků (§ 35 odst. 1, 2 ZSVM):	28
6 Motivy páčání trestné činnosti	29

6.1 Nejčastější druhy trestné činnosti dětí.....	31
6.2 Způsoby páchaní trestné činnosti dětí	33
6.3 Protiprávní jednání mládeže - souhrn.....	35
7 Systém prevence kriminality v České republice	36
7.1 Struktura prevence kriminality	37
7.1.1 Sociální prevence	37
7.1.2 Situační prevence	37
7.1.3 Prevence viktimnosti	37
7.2 Úrovně preventivních aktivit.....	38
7.2.1 Primární prevence.....	38
7.2.2 Sekundární prevence	38
7.2.3 Terciární prevence.....	38
7.3 Způsob organizování prevence kriminality České republiky.....	39
7.3.1 Na meziresortní úrovni.....	39
7.3.2 Na resortní úrovni.....	39
7.3.3 Na místní úrovni.....	39
7.4 Struktura prevence kriminality	40
7.4.1 Sociální prevence	40
7.4.2 Situační prevence	41
7.4.3 Prevence viktimnosti	41
8 Fenomenologie trestné činnosti dětí.....	41
8.1 Základní informace k datům ve statistikách kriminality vedených Policií ČR	42
9 Dotazníkové šetření.....	47
9.1 Výsledky dotazníkového šetření	48
10 Rozhovor s chlapcem z diagnostického ústavu.....	59
10.1 Vyhodnocení rozhovoru	61
11 Návrh preventivního programu	62

Závěr.....	63
Seznam použitých zdrojů	65
Seznam zkratek.....	67
Seznam tabulek a grafů	68
PŘÍLOHY	69

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Kriminalita dětí mladších 15 let a její příčiny“. Důvod výběru této problematiky je fakt, že se kriminalita objevuje všude kolem nás. Tento jev se bohužel objevuje i v dětské populaci. Jedná se o skupinu, která je více zranitelná a ovlivnitelná okolními negativními vlivy. Kriminalita dětí, zejména ta násilná, je v současné době stále více aktuální. Je závažným problémem naší společnosti. U dětí a mládeže je však šance na nápravu vyšší než u dospělých. Domnívám se, že formou efektivní prevence se může zásadním způsobem snížit kriminalita v České republice.

V bakalářské práci objasňuji příčiny vzniku delikventního chování dětí mladších patnácti let. V teoretické části vysvětluji základní pojmy, které jsou s touto tematikou spojeny. Dále je v práci zmapovaná také historie této problematiky. Zjišťuji, do jaké míry ovlivňuje páchaní trestné činnosti rodina, škola, volný čas, přátelé, vrstevníci a další důležité faktory v životě nejen dítěte mladších 15 let, ale celkově mládeže. V práci analyzuji současný stav trestné činnosti dětí, stanovuji zjištěné závěry a navrhuji opatření formou preventivního programu. Dále provádím dotazníkové šetření, které je podrobně vyhodnoceno. Respondenty dotazníků jsou žáci 6., 7. a 8. tříd základní školy. Poslední kapitolou této bakalářské práce je rozhovor se čtrnáctiletým chlapcem z dětského domova, který byl kvůli svému protiprávnímu jednání přesunut do diagnostického ústavu.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První částí je část teoretická a druhá část je praktická část.

Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je objasnit příčiny vzniku delikventního chování dětí mladších patnácti let, zjistit fenomenologii trestné činnosti dětí mladších patnácti let a navrhnout opatření formou preventivního programu.

Dále dojde ke zmapování současného stavu kriminality dětí, zavedeního systému prevence kriminality a nalezení vhodných preventivního opatření vedoucího ke snížení kriminality mládeže. Dotazníkové šetření, které je součástí práce, nám zjistí, jaké faktory mají vliv na kriminalitu dětí.

Práce je zpracovaná pomocí dostupné odborné literatury, výzkumných metod jako je například historická analýza, analýza statistických dat, dotazníkové šetření a rozhovor. Dále je práce zpracovaná pomocí internetových zdrojů PČR, Ministerstva vnitra ČR a ostatních internetových zdrojů.

Teoretická část

1. Historie

Jako první se odlišný přístup k dětem a mladistvým začal zřejmě uplatňovat ve Spojených státech amerických zhruba od počátku 19. století. Právní úprava byla založena na tom, že rodiče jsou odpovědní za výchovu svých dětí, tedy i za jejich přečiny, tzv. *parens patriae*. Pokud rodiče selhali, nastoupil stát. Vznikaly útulky a řemeslné školy, stejně jako základy soudního systému nad mládeží. První vznikl v roce 1899 ve státě Illinois.

V Evropě se začaly reformy projevovat později, zhruba na přelomu 19. a 20. století. Vznikaly speciální právní úpravy, které například v Německu nebo i na našem území zohledňovaly duševní vývoj dítěte a mladého člověka. Postupně vznikly dva modely řídicí proces s delikventní mládeží:

a) Justiční, který klade důraz na řádné projednání kriminálního činu a vychází z předpokladu, že i mladý člověk má svobodnou vůli a tedy jeho vůle vedla ke spáchání trestného činu. Podle tohoto modelu si je i vědom rizika následků.

b) Sociálně – opatrovnický, který je „mírnější“ než justiční, klade důraz na možnost převýchovy dítěte a jeho blaho vůbec. Hlavní prvek převýchovy ovšem není trest, ale analýza chyb ve výchově a jejich náprava.¹

Zhruba do konce 19. století byl mnohem větší význam než dnes přikládán vlivu tělesné konstituce na páchaní kriminality. Italský profesor psychiatrie Cesare Lombroso vytvořil typ rozeného zločince s přesně danými fyziognomickými vlastnostmi a deformacemi. Například se uvádějí malá lebka, přirostlé uši, orlí nos, dlouhé paže... Taktéž se u rozených zločinců vyskytovala zvýšená citlivost na meteorologické změny. Německý antropolog Hooton studoval ve třicátých letech minulého století „degenerativní stigmata“ ve tvarech lebek zločinců. Další, dnes opuštěnou teorií, je tzv. Kretchmerova typologie, která přiřazuje jisté druhy delikvence čtyřem typům tělesné

---

¹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Portál, 2003. s. 16.

stavby. Jedná se o typ pyknický (např. podvody), leptosomní (podvody a krádeže), atletický (loupeže a znásilnění) a smíšený.²

1.1 Trestní právo nad mládeží na našem území v minulosti

Samostatné trestní právo a soudnictví ve věcech delikventní mládeže bylo poprvé na území naší, tehdy Československé republiky, upraveno zákonem ze dne 11. března 1931, č. 48 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, který nabyl účinnosti 1. října 1931.³ V důvodové zprávě k tomuto zákonu se tehdy psalo: „*Je již obecným míněním celého kulturního světa, že zločinnosti mládeže nestačí čelit trestem, nýbrž je zapotřebí zjišťovat a potírat ono skryté zlo, z něhož trestný čin vytryskl. Čelit tomuto zlu zavčas a to nejen trestem, který je tu často prostředkem neúčinným, nespravedlivým, ba i nebezpečným, nýbrž opatřeními výchovnými, směřujícími k mravní záchraně a k polepšení mladistvého, je tu příkazem humanity a rozumné kriminální politiky. Jinak nelze zabránit tomu, aby ze zanedbané mládeže se doplňovaly řady zločinců z povolání a rostlo neproduktivní břímě vězeňství a pauperismu.*“⁴

Československý zákon o trestním soudnictví nad mládeží z roku 1931 jednak komplexně upravil trestní odpovědnost mladistvých ve věku 14 až 18 let a trestněprávní následky jejich činů označených názvem provinění, jednak nově koncipoval účel a zvláštní odchylky trestního řízení ve věcech mládeže. Obsahoval i řadu organizačních norem vytvářejících specializovanou organizační soustavu soudnictví v trestních věcech mládeže, přičemž však až na výjimky upravené zákonem (týkající se zvláštních případů přenesení pravomoci soudu poručenského na soud mládeže), ponechal výkon soudní pravomoci poručenského a trestního soudu mládeže oddělený a současně zdůraznil potřebu úzké spolupráce obou těchto specializovaných justičních složek.

Skutečností je, že tento moderní zákon upravoval trestní odpovědnost, procesní postavení mladistvého a průběh proti němu vedeného trestního řízení u všech mladistvých žijících na území tehdejšího Československa pouhých osm let, tj. do doby, kdy došlo na základě mnichovské dohody k odtržení československého pohraničí a jeho přičlenění k Velkoněmecké říši a posléze dne 16. března 1939 k jednostrannému vyhlášení protektorátu Čechy a Morava. Toto, více než šestileté přerušení působnosti

² MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Portál, 2003. s. 12.

³ ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., aj. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2004. s. 9.

⁴ MIŘÍČKA, A., SCHOLZ, O., *O trestním soudnictví nad mládeží*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československý kompas, 1932. s. 1.

zákonu o trestním soudnictví nad mládeží na území Československa skončilo až přesně dne 4. května 1945, kdy poválečná československá vláda určila tento den jako poslední den tzv. doby nesvobody. Od té doby se začal původní zákon z roku 1931 uplatňovat opět vůči všem mladistvým žijícím na území tehdejšího Československa.⁵

Platnost zákona o trestním soudnictví nad mládeží však již neměla mít dlouhého trvání, neboť vzápětí po únorovém komunistickém převratu v roce 1948 byly zahájeny práce na novém trestním zákonu, koncipovaném v duchu sovětského trestního zákonodárství, kde již nebylo místo pro samostatné, na výchovu orientované, trestní právo mládeže. Novým trestním zákonem č. 86/1950 Sb. byl pak pokrokový zákon z roku 1931 k 1. 8. 1950 zrušen. Po dobu 63 let tak ani v bývalém Československu, a po rozpadu československé federace v roce 1993 ani v České republice, samostatné trestní právo mládeže neexistovalo.

Na předloze nového zákona o soudnictví ve věcech mládeže začala pracovat skupina odborníků pověřených tímto úkolem v rámci Komise pro rekodifikaci trestního práva hmotného a procesního ustavené při ministerstvu spravedlnosti v roce 1997. Její práce byla podpořena přijetím usnesení vlády č. 687/1999, která uložilo ministru spravedlnosti připravit návrh nového zákona samostatně upravujícího oblast trestního práva mládeže.

Vládní návrh zákona byl projednán a schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky na doporučení ústavněprávního výboru dne 21. 5. 2003. Senát Parlamentu České republiky pak k doporučení svého ústavněprávního výboru návrh zákona definitivně schválil na své schůzi dne 25. 6. 2003. Po podpisu prezidentem republiky byl pak nový zákon pod číslem 218⁶ uveřejněn v částce 79 Sbírky zákonů, rozeslané dne 31. 7. 2003. Zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2004. Tím se uzavřel mnohaletý proces přípravy a legislativního projednávání normy, která je známa jako „zákon o soudnictví ve věcech mládeže“.⁷

---

⁵ ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., aj. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář. I. vyd.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2004. s. 11.

⁶ zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., aj. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář. I. vyd.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2004. s. 14.

Jde o zvláštní zákon, který se uplatňuje přednostně, jen tehdy, nemá-li zvláštního ustanovení, aplikují se ostatní předpisy, zejména trestní zákoník a trestní řád. Do oblasti reakce na kriminalitu mládeže mohou zasahovat i zákony o sociálně-právní ochraně dětí (č. 359/1999 Sb.) nebo o zvláštních řízeních soudních (č. 292/2013 Sb.).⁸

1.2 Novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže

Dne 15. 8. 2019 byl ve Sbírce zákonů publikován pod č. 203/2019 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

Novela je projevem transpozice evropské směrnice 2016/800 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení. Jejím prostřednictvím mají být do českého právního řádu implementovány požadavky, které na danou úpravu uvedená směrnice klade. Důvodová zpráva připomíná, že hovořili-li směrnice o dětech, má jimi na mysli děti do 18 let, které jsou podezřelé nebo obviněné v trestním řízení nebo zatčeny na základě evropského zatýkacího rozkazu a které nesou trestní odpovědnost za své činy.

Dále důvodová zpráva vysvětluje, v dosavadní právní úpravě byly identifikovány některé problematické body, jež bylo nutné pro splnění požadavků, jež směrnice na vnitrostátní úpravu klade, prostřednictvím novely eliminovat. Šlo zejména o zakotvení pravidla, podle kterého osoba, u které není jisté, zda dosáhla věku 18 let, se považuje za mladistvého, o katalog informací, které je třeba mladistvému poskytnout, o poskytnutí nutné obhajoby, o právo mladistvého na to, aby byla informována osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo jiná vhodná dospělá osoba, o zapojení zákonného zástupce či jiné vhodné dospělé osoby do individuálního posouzení, o včasnost provedení takového posouzení a jeho případnou aktualizaci, o preference pořizování audiovizuálního záznamu během výslechu mladistvého či o oddělení

---

⁸ ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 548.

mladistvého od dospělých osob v případě umístění mladistvého do vazby i po tom, co mladistvý dosáhne 18 let. Zákon své účinnosti nabývá dnem 1. 9. 2019.⁹

---

⁹ *Novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže. PRÁVNÍ PROSTOR* [online]. [cit. 29. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-soudnictvi-ve-vecech-mladeze> .

2. Základní pojmy

V této kapitole bych se ráda věnovala vysvětlení základních pojmů, které s tímto tématem souvisí.

2.1 Kriminalita

Z právního hlediska jde o souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období. Prvního ledna 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník, a to zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“), který nahradil předešlou právní úpravu. V rámci úpravy se změnilo i vymezení trestného činu, který je definován jako protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovémto zákoně. V tomto smyslu tedy je možno za kriminální označit takové jednání podle trestního zákona, které porušuje právo a je společensky natolik škodlivé, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu a jako jeho důsledek lze uplatnit sankce v trestném zákoně.

Sociologické pojetí kriminality je mnohem širší, a kromě trestné činnosti zahrnuje v tomto svém pojetí i jednání, která sice nejsou přímo trestná (někdy dokonce ani protiprávní), ale jsou společensky škodlivá a negativním způsobem ovlivňují kvalitu života společnosti.

Kriminalita je tedy jak ve svém významu, tak ve svých projevech produktem určité míry společenského života, závažnou poruchou chování, která narušuje sociální vztahy jedince, zejména jeho vztahy ke společnosti. Současná doba nevyžívá všechny existující prostředky a metody k omezení této kriminality s plnou účinností, k odstraňování příčin a podmínek tohoto pro společnost nebezpečného jednání, k likvidaci prostředí, kde se kriminalita rodí.¹⁰

2.2 Delikvence

Pojem delikvence v sobě zahrnuje „všechny typy jednání, jež porušují sociální normy chráněné právními předpisy včetně přestupků.“¹¹

Je tedy zřejmé, že se jedná o širší pojem než kriminalita, kdy vedle ní jsou zde zahrnuty i činy jinak trestné, které spáchaly osoby mladší patnácti let a osoby trestně

---

¹⁰ MIŠUN, J. a kolektiv. *Společnost a kriminalita mládeže*. Praha: Státní tiskárna, 1979. s. 78.

¹¹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. s. 315.

neodpovědné pro nepřičetnost, postižitelný správní delikt, dále skutky, které zakládají odpovědnost za náhradu škody v občanském právu.¹²

2.3 Dítě

Jedná-li se o definici pojmu dítě, tak je možné na to přihlížet z více stran, pokud bychom brali v potaz Úmluvu o právech dítěte, tak ta uvádí, že „*dítětem se rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.*“¹³ Ovšem dle § 126 TZ „*dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.*“ V některých ustanoveních trestní zákoníku se stanoví ono „jinak“, a to například v § 140 odst. 3 písm. c) TZ u trestného činu vraždy: „*Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2, c) na dítěti mladším patnácti let*“. Dále zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon s o soudnictví ve věcech mládeže“ nebo „ZSVM“) v § 2 odst. 1 písm. b) stanoví: „*Není-li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí b) dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku.*“

2.4 Mládež

Mládež je skupina osob, které svým vývojem je na hranici mezi dětstvím a dospělostí. Často tato skupina je vymezována věkem od dvanácti let do sedmadvaceti let. Je to období, kdy si mladí lidé osvojují společenské požadavky a normy, začleňují se do pracovního procesu a také formují svůj názor. Podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se mládeží rozumí děti mladší patnácti let a mladiství. Tedy můžeme obecně konstatovat, že mládež můžeme označit všechny osoby, které jsou mladší osmnácti let.¹⁴

2.5 Mladiství

Věková hranice pro vymezení mladistvého není vždy stejná, liší se mezinárodně i v rámci vnitrostátního práva, v některých případech se překrývá či splývá s věkovou hranicí používanou pro dítě či nezletilou osobou. V českém prostředí je mladistvý v

¹² MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. s. 315.

¹³ *Úmluva o právech dítěte a související dokumenty*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2016.

¹⁴ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. s. 152 – 153.

nejobecnějším smyslu osoba, která dovršila 15 let, ale nepřekročila 18 let věku. Tento termín se používá zejména v trestním právu, přičemž trestní odpovědnost mladistvých se vyznačuje některými odlišnostmi oproti trestní odpovědnosti dospělých. V oblasti pracovního práva se užívá pojem mladistvý zaměstnanec pro zaměstnance mladšího osmnácti let.¹⁵

2.6 Provinění

V českém právním řádu je provinění odlišné označení trestného činu, který spáchal mladistvý (tedy kdo dovršil věku patnácti let a nepřekročil věku osmnácti let).¹⁶ Konstrukce (pojetí) provinění a trestného činu (dospělých) je totožné, v obou případech se požaduje, aby čin byl protiprávní a vykazoval znaky uvedené v zákoně. Nejde o samostatnou kategorii deliktů. Provinění ovšem nemají kategorizaci deliktů (trestné činy se rozlišují na přečiny a zločiny). Rozdíl bývá v odlišných formulacích výroku obžaloby nebo rozsudku. Zatímco dospělý pachatel by spáchal „zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 1 TZ“, mladistvý by stejným skutkem spáchal „provinění vraždy podle § 140 odst. 1 TZ“¹⁷

2.7 Přestupek

Přestupek je deliktní jednání nižšího stupně závažnosti než trestný čin, které je společensky škodlivé a které je výslovně za přestupek označeno zákonem. Klasickými přestupky jsou přestupky dopravní, proti veřejnému pořádku nebo proti občanskému soužití. Přestupku se dopouští přestupce, což může být jak fyzická, tak právnická osoba či podnikající fyzická osoba¹⁸.

2.8 Trestný čin a čin jinak trestný

Provinění není jediným protiprávním činem, s nímž pracuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Pod protiprávním činem totiž podle něj rozumí též trestný čin a čin jinak trestný. (§ 2 odst. 2 písm. a) ZSVM). Termín trestný čin je zákonem o soudnictví ve věcech mládeže používán pouze v případech, kdy se navzdory tomu, že mladistvý dovršil osmnáct let, postupuje právě podle tohoto zákona, přičemž další (po dovršení

¹⁵ ŽATECKÁ, Eva. *Trestní řízení ve věcech mladistvých ve vybraných státech Evropské unie z pohledu harmonizace evropského práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 98.

¹⁶ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, § 2 odst. 1 písm. c). [cit. 2015-08-15].

¹⁷ JELÍNEK, Jirí. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vyd.* Praha: Leges, 2014. s. 101.

¹⁸ BOHADLO, David; BROŽ, Jan; KADEČKA, Stanislav; PRŮCHA, Petr; RIGEL, Filip; ŠTĀSTNÝ, Vít. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář. 1. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2018. s. 432.

tohoto věku spáchaná) trestná činnost je označována tímto termínem (srov. § 77 odst. 2 ZSVM). V rámci systému soudnictví ve věcech mládeže nehraje proto tento termín významnější roli.

Činem jinak trestným se rozumí čin, který je ve smyslu trestněprávních norem relativně beztrestný, byť by za jiných okolností trestným činem, resp. proviněním, byl. V kontextu odpovědnosti mládeže za protiprávní činy hraje klíčovou roli, neboť zahrnuje protiprávní činy jak dětí mladších patnácti let (trestně neodpovědných z důvodu nedostatku věku), tak protiprávní činy mladistvých (trestně neodpovědných buď z důvodu nedostatku přičetnosti, nebo v důsledku nedostatečné rozumové a mravní vyspělosti), na které reaguje zákon o soudnictví ve věcech mládeže prostřednictvím specifických, na výchovu a prevenci orientovaných, postupů a opatření.¹⁹

2.9 Kriminogenní faktory

Kriminogenní faktory jsou rizikové činitele, které motivují, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů. Mezi tyto faktory patří například:

- Sociálně patologické prostředí (rodina)
- Závadové party
- Alkoholismus
- Drogová závislost
- Recidiva
- Vliv násilí a brutality v médiích
- Nedostatečné možnosti jak vhodně trávit volný čas

3 Příčiny páchaní trestné činnosti dětí

Zásadním faktorem při určování příčin kriminality dětí jsou zvláště nenormálnosti ve vývoji dítěte a v prostředí, ve kterém se dítě pohybuje a žije. Toto jsou faktory, které u mladého člověka vytvářejí postoj k jeho vrstevníkům, rodině, spoluobčanům. Tyto faktory také výrazně ovlivňují celý systém hodnot člověka a začlenění do společnosti.

Faktory napomáhající nebo nějakým způsobem ulehčující páchaní trestné činnosti dětí, se nazývají podmínkami, působícími v daném období na osobu páchající

---

¹⁹ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009. s. 417 – 418.

trestnou činnosti. Tyto faktory jsou takzvané kriminogenní faktory. Jako nejzávažnější příčiny vedoucí k páčání trestné činnosti mládeží, je špatná výchova rodiny, špatné školní prostředí, nevhodné přátelé nebo vliv médií.

Největší vliv na vytváření osobnosti má vždy druhý člověk.

Mladí lidé jsou tedy nejvíce ovlivňováni výchovou, školním prostředím a svými vrstevníky, mezi kterými se dítě nejčastěji pohybuje.

3.1 Osobnostní příčiny

Předsudky o typické osobnosti kriminálně se chovající mládeže trpí jak veřejnost, tak masová média. Tyto předsudky pravděpodobně souvisí s jinými občanskými postoji, s celkovou frustrací společnosti, respektive pocitem životní spokojenosti lidí. Ještě významnější je, že také ve všech zařízeních, v nichž se soustavně pracuje s rizikovou mládeží, má personál rovněž ustálenou představu o typické osobnosti klienta. Každou osobnost člověka pak ovlivňují další faktory, a to genetické vybavení osobnosti a případné psychické poruchy. Tyto faktory společně s vlivem negativní výchovy mají na osobnost velmi často podstatný význam, zejména u osobnosti delikventních osob. Člověk, který se dopouští trestné činnosti, má z hlediska běžného názoru vždy narušenou morálku.²⁰

Dítě je nevyzrálé, nemá žádné vlastní životní zkušenosti, chybí mu právní vědomí, a proto nedokáže bezpečně zhodnotit následky svých činů a svého chování.

Při páčání trestné činnosti používá tu nejhrubší sílu, kterou ze sebe může vydat.

Po spáchání trestného činu dochází k daleko závažnějším následkům, než kvůli kterému byl čin spáchán. Například těžké ublížení na zdraví nebo smrt, přestože chtěl pachatel původně pouze odcizit jakýkoliv předmět či finanční částku.

Delikventní chování je přímo vysvětlováno jako pokus člověka s nízkým sebehodnocením zvýšit pocit vlastní hodnoty kriminálním činem v podmínkách, které mu neumožňují, případně blokují běžnou, společensky přijatelnou formu potvrzování vlastní hodnoty studijními výsledky, prací, sportovními výkony, úspěšně realizovaným vztahem k člověku opačného pohlaví, založením rodiny a tak dále. Kriminalita by z

---

²⁰ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. s. 51-57.

tohoto hlediska byla jakýmsi obranným mechanismem Já, který spouští nepříznivé sociální prostředí.²¹

3.2 Sociální příčiny

3.2.1 Vliv rodiny

Rozhodující úlohu ve výchově mají rodiče. Rodiče mají být osobním životem a chováním příkladem svým dětem.²²

Rodina je jeden z hlavních činitelů, kteří svým selháním způsobí delikventní chování dítěte. Zásadní vliv na vývoj mladého člověka má prostředí rodiny, ve které vyrůstá. Zde získává první informace a vzorce chování, na základě kterých se utváří jeho osobnost. Dítě se učí napodobováním svých vzorů. V raném věku jsou to především jeho rodiče. Dále pak přebírá vzorce chování svých rodičů, ve kterých se vidí. Jsou mu vzorem a snaží se být jako oni. Pokud rodiče ve svém chování a výchově selžou, je téměř pravidlem, že dítě si tyto normy osvojí a jsou mu přirozené. Například pokud jsou v rodině problémy řešeny domácím násilím nebo některý z rodičů páchá trestnou činnost, či využívá dítě k páčání trestné činnosti, má dítě sklony je stejně nevhodnému chování či páčání trestné činnosti.²³

---

²¹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. s. 56.

²² *Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů*, § 32.

²³ CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páčaná na mládeži, 2. rozšířené vydání*. MV ČR, Praha, 1998. s. 8-9.

Stejně tak vnímá dítě i situace, kdy rodiče jsou vlivnými nebo bohatými osobami, jsou na vysoké úrovni ve společnosti a zajišťují škole, kterou jejich potomek navštěvuje, různé sponzorské dary nebo jiné výhody. Díky tomu, zaměstnanci většinou upřednostňují i tyto děti před ostatními, přehlížejí jejich přestupky, netrestají je. Takové dítě má poté pocit, že může ve svém životě zkusit prakticky vše a že mu vše projde bez následků.

3.2.1. Základní kriminogenní faktory v rodině

- Rozvrácená rodina
- Závislost rodičů na alkoholu nebo jiných návykových látkách
- Kriminalita členů rodiny
- Nevhodná výchova rodiny dítěte a mladistvého
- Lhostejnost rodičů k chování dítěte na veřejnosti
- Lhostejnost rodičů k prospěchu dítěte
- Pobyt dítěte v dětském domově
- Preferování rodičů zaměstnání před výchovou dítěte ²⁴

3.2.2 Vliv školy

Děti si velmi záhy začínají ve třídě vytvářet svou vlastní „subkulturu vyznačující se zvláštním jazykem, zvyklostmi a rituály, na níž jsou učitelé v lepším případě více a v horším případě méně napojeni. Ve třídě vznikají i podskupiny zvláštních „sub-subkultur“, jež jsou k bližšímu kontaktu motivovány společnými zájmy, společnými činnostmi. Pravidelné a přirozené je dělení třídy na „subkultury“ dívek a hochů. V některých případech mohou být tyto podskupiny zárodkem asociálních part, a to už u dětí na prvním stupni základní školy. Jejich vzniku napomáhá neangažovanost učitele, resp. jeho zřetelné preferování či zatracování některých dětí.“²⁵

---

²⁴ CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, 2. rozšířené vydání*, MV ČR, Praha 1998, s. 8-9.

²⁵ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. s. 75.

Dítěti se nástupem do školního prostředí změní životní rytmus, musí pravidelně vstávat, dodržovat školní řád, připravovat si domácí úkoly a učit se na testy. Ve škole má jiné postavení než v rodině, patří zde do kolektivu. Požaduje se po něm ukázněnost, pozornost a spolupráce se spolužáky. Ze začátku je pro dítě největší autoritou vyučující, ale postupem času se začleňuje mezi kolektiv, stává se samo autoritou, které je protiváhou spolužáků.

Často dojde k takzvanému zaškatulkování dítěte, což znamená, že dítě se začlení ke stejně označovaným spolužákům. Například jako „problémář“ nebo „šprt“.

Postupem času dítě zjistí, že ať se snaží jakkoliv se ze škatulky dostat, je stále hodnoceno stejně. V tento moment, se dítě uzavře nebo se začne projevovat delikventním chováním. Toto chování může být zpočátku pouze vyrušování v hodině, může však pokračovat drobnými krádežemi věcí spolužáků či násilným chováním ke spolužákům, chování může vyústit až v šikanu.

Příčinou může být nevhodné chování učitelů, nebo preferování určité skupiny žáků. V tomto případě může dojít k šikanování ze strany této oblíbené skupiny spolužáků, kteří se domnívají, že můžou beztrestně porušovat pravidla.

Je nepřijatelné a nevhodné, když v případě stejného porušení pravidel je jedno dítě potrestáno a druhé dítě z preferované skupiny dětí, je potrestáno buď nižším nebo žádným trestem a jeho přestupek je přehlédnut. Poté dochází k situaci, kdy trestanému dítěti začne být všechno jedno a stále více porušuje pravidla s vědomím, že stejně bude vždy za všechno potrestáno. Naopak preferovanému dítěti, kterému nikdy nebyl trest udělen, roste přesvědčení, že může dělat cokoliv.

Důležitým momentem v rámci školní a předškolní docházky je spolupráce zařízení s rodiči. Pokud dojde k asociálnímu chování dítěte, měla by takové chování škola včas zachytit a ve spolupráci s rodiči zkusit najít řešení tohoto problému. Když škola nebo rodiče těmto problémům nevěnují dostatečnou pozornost, dítě si tuto situaci opět vyhodnotí jako normální a nadále se chová podle svých zvyklostí.

3.2.2.1 Základní kriminogenní faktory ve škole

- Nepravidelná školní docházka
- Špatný prospěch
- Špatný přístup učitele k žákům
- Špatná spolupráce rodičů se školou a naopak
- Nedostatečná kontrolní a pedagogická činnost školy²⁶

3.2.3 Vliv společnosti

Cesta vzhůru po společenském žebříčku totiž vyžaduje kvalitní vzdělání, náležitou poslušnost pozic v zaměstnání, případně vhodný sňatek, vhodný okruh přátel a známých, vhodnou strukturu zájmů, vhodný způsob trávení zájmů, vhodný způsob trávení volného času, a tak dále. Společensky handicapovaní dospívající, kteří potřebným finančním ani sociálním kapitálem nedisponují, si hledají cesty náhradní, rychleji vedoucí ke zdánlivě stejnému cíli - společenskému úspěchu. Společnost se jim ovšem zmenšuje na okruh nejbližších známých a společenský úspěch se redukuje na jeho symboly: oblečení, motorky, auta, peníze, známosti s atraktivními dívkami, nahánění strachu slabším.²⁷

Vznik delikventního chování party je podmíněn prostředím, ze kterého členové této party pochází. Hlavní roli zde opět hraje rodina. Party se většinou vytváří ve škole nebo v místě bydliště dětí.

Nejprve začnou s drobnými krádežemi za vidinou získání chtěných věcí či finančních prostředků. Poté může dojít k organizovanému vloupání do objektů a k loupežím. Zde užijí násilí proti člověku. Další příčinou vzniku delikventního chování party může být pouze nuda. Může za to nedostatek koníčků, sportu, nenavštěvování kroužků nebo jiných mimoškolních aktivit.²⁸

3.2.4 Vliv médií

Vliv médií na děti a mládež je mnohem méně významný, než vliv živých lidí, s nimiž děti a mládež tráví čas.

---

²⁶ CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. rozšířené vydání, MV ČR, Praha, 1998. s. 10.

²⁷ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. s. 85.

²⁸ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. s. 85.

Vliv médií jako je televize a v dnešní době především internet, má v současné době na chování dítěte velký vliv. Může mít za vinu i delikventní chování dítěte.

Děti těmto médiím věnují daleko více času než svým volnočasovým aktivitám. Namísto čtení literatury nebo sportování sledují televizi a surfují na internetu. Rodiče nemají přehled o tom, co jejich děti sledují. V těchto médiích se často objevuje násilí a brutalita.

Dítě se pak může domnívat, že použití násilí proti druhému je zcela normální, protože jak ve filmu, tak i v počítačových hrách se násilí objevuje.

Dále to vede k tomu, že dítě je zcela mystifikováno a neumí rozlišit realitu od fikce a to poté vede k delikventnímu chování dítěte. Týká se to zejména dětí, na které rodiče nemají čas a je vychovááno televizí a počítačem. Jejich hrdinové z televize a her můžou prakticky všechno a nic se jim nestane. Tento vzorec dítě přebírá pro svůj život.²⁹

4 Opatření ukládaná dětem

Opatření jsou právní následky a lze je uložit za: 1) provinění mladistvého a 2) činu jinak trestného dítěte mladšího 15 let (to není trestně odpovědné). U mladistvého lze ukládat opatření trojího druhu (výchovná, ochranná, trestní opatření).

Na rozdíl od sankcionování dospělých (dualismus) ZSVM vytváří ucelený systém hmotněprávní reakce na protiprávní čin mladistvých a dětí mladších 15 let. Opatření jsou hierarchizovány, kdy přednostně by měly být ukládána výchovná opatření.

Projednáváním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, se sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem; řízení musí být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení a zamezování páčání protiprávních činů. Opět zdůrazněn individuálně preventivní účel opatření.

---

²⁹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. s. 105.

Ukládání opatření dětem mladších 15 let se upravuje v Hlavě III. ZSVM (§ 89)

Nestanoví-li zákon o soudnictví ve věcech mládeže jinak, postupuje soud pro mládež v řízení podle této hlavy podle předpisů upravujících občanské soudní řízení.

Ukládání opatření podle této hlavy je podmíněno zejména tím, že osoba mladší 15 let se dopustí činu jinak trestného.

Postup se použije i vůči mladistvému, který pro nedostatek rozumové a mravní vyspělosti není pro svůj čin trestně odpovědný.³⁰

Při ukládání opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se musí přihlížet k osobnosti toho, komu je ukládáno, včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, zdravotnímu stavu, jakož i jeho osobním, rodinným a sociálním poměrům, a musí být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného činu. Primární tedy jsou osobní poměry mladistvého/dítěte mladšího 15 let.

Základním kritériem pro ukládání příslušného opatření jsou výchovné možnosti, možnosti nápravy osoby, její poměry a teprve poté se bere v potaz závažnost činu.³¹

Podle ustanovení § 93 odst. 1 ZSVM lze dětem mladším 15 letu uložit následující opatření: výchovná povinnost, výchovné omezení, napomenutí s výstrahou, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, dohled probačního úředníka, ochranná výchova.

Taxativní výčet opatření, které je možné uložit dítěti mladšímu 15 let (§ 93):

- a) výchovná povinnost
- b) výchovné omezení
- c) napomenutí s výstrahou
- d) zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- e) dohled probačního úředníka
- f) ochranná výchova

---

³⁰ Sankcionování mladistvých-Ius Wiki. start - Ius Wiki [online].]. [cit. 29. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-31>.

³¹ Sankcionování mladistvých-Ius Wiki. start - Ius Wiki [online].]. [cit. 29. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-31>.

Uložení ochranné výchovy:

Obligatorně

Dítěti, které spáchalo čin, za nějž trestní zákoník dovoluje uložení výjimečného trestu, a které v době spáchání činu dovršilo 12. rok svého věku a bylo mladší 15 let

Fakultativně

Dítěti, které v době spáchání činu bylo mladší 15 let, odůvodňuje-li to povaha spáchaného činu jinak trestného a je-li to nezbytně nutné k zajištění jeho řádné výchovy (lze i dítěti mladšímu 12 let)

g) ochranné léčení

Soud k těmto opatřením přistupuje zpravidla na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření.³²

5 Zánik trestněprávních sankcí a zánik jejich právních následků

Zánik trestněprávních sankcí - ZSVM (stejně jako u dospělých TZ) výslovně upravuje pouze zánik z důvodu promlčení výkonu trestního opatření (§ 34)

- Neupraven ani zánik ochranných a výchovných opatření.
- Kratší promlčecí lhůty - odnětí svobody nad 5 let do 10 let - promlčecí doba 10 let
- Zbylá trestní opatření - promlčecí doba 5 let
- Ohledně počátku, stavení a přerušení promlčecí doby platí ustanovení TZ.

5.1 Zánik právních následků (§ 35 odst. 1, 2 ZSVM):

Ex lege

Zejména fikce neodsouzení (vykonáním trestního opatření odnětí svobody na méně než 1 rok, peněžitého opatření, domácího vězení, zákazu vstupu na sportovní, kulturní či jiné spol. akci, po uplynutí lhůty vyhoštění, při upuštění od potrestání, právní mocí rozhodnutí o osvědčení při podmíněném propuštění z výkonu trestního opatření odnětí svobody)

³² *Sankcionování mladistvých-Ius Wiki. start - Ius Wiki* [online].]. [cit. 29. 8. 2019].
Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-31>.

Rozhodnutím soudu

Případy mimo (§ 34 odst. 1 ZSVM) soud rozhodne ex offio po propuštění, přihlížející k chování ve výkonu odnětí svobody a po něm.³³

6 Motivy páchaní trestné činnosti

Motivaci páchaní trestné činnosti u dětí a mládeže lze jen těžko stanovit. Téměř vždy se jedná o nevyzrálé osobnosti, které ani samy neví, proč trestnou činnost vlastně spáchaly. Natož pak, aby přemýšlely nad následky svých činů. Mladí lidé se dnes rodí do světa, který se překotně mění, který klade na mladou generaci nebývalé požadavky, a který před ně zároveň rozprostírá rozsáhlé menu možností, ale i omezení. To, že schopní kráčejí v tomto dynamickém světě rychle a dravě vpřed (využívající možnosti, které se jim nabízejí a do jejichž účelného používání jsou zasvěceni a katapultováni svým rodinným zázemím a školní erudicí), zároveň znamená, že se vzdalují těm, co stojí na místě či se pomalu, se zastávkami a zpětnými oklikami mátožně pohybují k nejasným perspektivám.

Před mladými jsou moderní společnosti konzumu rozprostírány lákavé požitky a materiální hodnoty, o které je možno (snad až nutno) usilovat. Jejich dosažení je však reálné pouze pro část populace, nikoliv však pro převážnou část lidí ze spodních pater sociálního žebříčku. Těm se předkládané možnosti, cíle a produkty často musí jevit jako fata morgana, jsou totiž jakoby na dosah, ale stále se jich nelze zmocnit. Tento pocit je pro mladistvé (budoucí) delikventy frustrující. A jestliže navíc odvozují svou lidskou hodnotu pouze ze systému „mít“ a ne ze skrytějšího a lidsky hodnotnějšího „být“, pak (z jejich úhlu pohledu) jim nic jiného nezbyvá než se přičinit o „přerozdělení“ materiálních statků. K tomuto řešení je často vede také rodinná (sociální či kriminální) tradice, degradující etiketizační tlak „společensky aprobovaného“ sociálního okolí a vlastní, pozitivní výchovou neregulované osobnostní vybavení. Kriminalita mladých lidí je však často nezralá, romantizující, často naplněná oděrem dobrodružství a neschopná odolat inspiraci okamžiku.“³⁴

Příčiny a podmínky páchaní trestné činnosti dětmi a mládeží jsou v jejich vývojových zvláštích a v mikrostruktuře, ve které žijí a vyrůstají, což je především

³³ *Sankcionování mladistvých-Ius Wiki. start - Ius Wiki* [online].]. [cit. 29. 8. 2019].
Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-31>.

³⁴ HOLAS, J., VEČERKA, K. Základní rysy delikvence mladistvých v ČR, čtvrtletník *Kriminalistika*, č. 3/2007. s. 26.

rodina, dále pak škola, kamarádi, parta a další okruh lidí. Jsou-li vlivy na dítě během vývoje negativní, zasáhnou nejcitlivěji oblast psychiky člověka tj. motivaci, sebeovládání, citovou a morální složku osobnosti.

Nejzávažnější příčiny, které vedou děti a mládež k páchání kriminálních deliktů jsou nedostatky v rodinné a školní výchově, mravní a citové výchově, neznalost v oblasti právního vědomí a také malá nabídka aktivit ve volném čase. Nedostatek životních zkušeností se projevuje častou chybovostí v jednání, zejména v náročných a krizových situacích.

Můžeme rozlišit pět nejčastějších svízelných životních situací:

situace s nepřiměřenými úkoly a požadavky (velké množství úkolů, na které děti nemají dostatek sil),

- situace problémové (nové úkoly nelze řešit zavedenými postupy, málo zkušeností),
- situace s překážkami (dosažení cíle hroubí překážky, nereálná přání),
- situace konfliktní (střet zájmů, dítě se musí rozhodnout pro jednu věc),
- situace stresové (stres – odpověď organismu na silný podnět, dítě se v náročné situaci neadaptuje, nedojde ke snížení napětí).³⁵

Jedním z obranných mechanismů, jak zvládat náročné situace může být agrese. Nárůst dětské agresivity je v posledních letech často diskutovanou otázkou jako jedna z příčin nezákonného jednání dětí a mládeže. Jednostranné soudy odsuzující např. televizi, počítačové hry, které předvádějí násilí, vznik problému zjednodušují. Kdyby příčina byla jedna a čitelná, dala by se snadno odstranit. Příčin, které způsobují násilí, může být však několik. My dospělí je většinou hledáme všude kolem sebe, jen ne u sebe. Přiznat si, že jsme to my, kdo dává dětem příklad, jak řešit problémy, že my jsme dětem vzorem různých způsobů jednání, je zvláště, vyskytnou-li se problémy, velmi těžké. Jsou to především rodiče, ale i herci nebo sportovci. Když oblíbený herec – „hrdina“ dá ve filmu protivníkovi ránu pěstí, dítě se již z filmu nedozví, že i rána nebo kopnutí může ve skutečnosti jednoho člověka zabít a druhého přivést na mnoho let do vězení. Dítě má málo zkušeností a důsledek některého činu si neuvědomí. Hrané filmy a

---

³⁵ Příčiny a podmínky páchání trestné činnosti dětmi a mládeží. ZÁCHRANNÝ KRUH[online]. [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikovechovani/kriminalita-mladeze/priciny-a-podminky-pachani-trestne-cinnosti-detmi-a.html>.

zpravodajství často předvádějí násilí vytržené ze souvislostí. Dětský divák si tak zvyká na každodenní obraz utrpení, stává se více lhostejným a méně solidárním.

Agresivita vzrůstá i v běžném životě, např. verbální agrese. Rodiče často mluví hrubě, aniž by si před dětmi dávali pozor. Neznamená to sice, že řekneme-li doma vulgární slovo, dítě se stane agresivním, ale pokud dítě vyrůstá v nepřátelském prostředí, přebírá tyto vzorce chování a považuje je za běžné. Jsou lidé, kteří ač vyšli z takového prostředí, za celý život nic neprovedou, pak jsou tací, kteří vyrůstali v „bavlnce“, a přesto se dopouští nezákonného jednání. Nekultivované prostředí nezpůsobí, že se člověk vydá na šikmou plochu, ale posune ho tím směrem. Velmi důležité jsou tedy podmínky (klíma), ve kterých dítě vyrůstá.

Jsou rodiny, kde pro zlepšení finanční situace dospělí pracují celodenně, mají dvě až tři zaměstnání. Večer přijdou domů unavení a na děti nemají čas ani náladu. Děti pak velkou část volného času tráví sledováním televizních pořadů. S výzvou „neodkládejte své děti před obrazovku“ se poprvé obrátili odborníci na rodiče v Japonsku. Rodiče, kteří výzvu přijali, se však začali dopouštět další chyby. Posadili dítě před sebe, předčítali mu a mluvili k němu. Nápadnou bezradnost při výchově vyřešila teprve rada nejčestnější: „Povzbuzujte své děti, aby samy mluvily a naslouchejte jim.“ (z materiálů Bílého kruhu bezpečí) Povídat si s dětmi je doma možné téměř vždy a téměř všude. Žádné téma není tabu tam, kde je dostatek něhy a důvěry.³⁶

6.1 Nejčastější druhy trestné činnosti dětí

Majetková trestná činnost dětí a mládeže je převažující formou páchané trestné činnosti.

Zde je uvedeno několik konkrétních příkladů podle policejní evidence:

- krádeže kol
- krádeže věci z aut
- vloupání do bytů
- vloupání do obchodů, restaurací
- krádeže v bytech

---

³⁶ Příčiny a podmínky páchaní trestné činnosti dětmi a mládeží. ZÁCHRANNÝ KRUH[online]. [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikovechovani/kriminalita-mladeze/priciny-a-podminky-pachani-trestne-cinnosti-detmi-a.html>.

- vloupání do chat
- zpronevěra
- podvody³⁷

Pachatelé této skupiny často odcizují předměty, po kterých momentálně touží nebo je potřebují. Například mobilní telefony, počítače, notebooky, tablety, oblečení, alkohol, zbraně a mnoho dalších).

Ukradené věci poté sami užívají nebo za vidinou vydělaných peněz prodávají.

Podle policejní evidence patří mezi nejčastější nemajetkové trestné činy mládeže například:

- vydírání
- omezování osobní svobody
- porušování domovní svobody
- pohlavní zneužití
- znásilnění
- neoprávněné užívání cizí věci
- nedovolené ozbrojování
- překupnictví a přechovávání
- ublížení na zdraví z nedbalosti
- sprejerství
- výtržnictví
- zatajení věci
- poškozování cizí věci
- nedovolená výroba drog
- maření výkonu úředního rozhodnutí
- šíření poplašné zprávy
- neoprávněné držení platební karty³⁸

---

³⁷ *Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena[cit. 07. 03. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

³⁸ *Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena[cit. 07. 03. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

6.2 Způsoby páchaní trestné činnosti dětí

Způsob spáchání nedospělými jedinci se od způsobu spáchání trestného činu dospělými jedinci v několika ohledech liší. Mnohdy už ze způsobu spáchání protiprávního činu můžeme rozpoznat, že pachatelem je osoba mladší 18 let. Způsob spáchání provinění nebo činu jinak trestného mladistvým nebo dítětem je dán především jeho věkem, rozumovou, mravní a fyzickou vyspělostí a jeho momentálními potřebami.

Právě díky konkrétnímu specifickému způsobu jednání a chování pachatele při spáchání protiprávního činu můžeme odlišit protiprávní činy jednoho druhu od skupiny protiprávních činů druhově odlišných.³⁹

Základní společné rysy způsobu spáchání protiprávního jednání jsou:

- nedostatek plánovitosti a přípravy k protiprávnímu činu

Pokud je již trestný čin připravován, tak je tato příprava nedokonalá, neúplná nebo povrchní. Většinou zde tedy bude chybět příprava nástrojů a zbraní, sledování zvyků a návyků oběti, příprava úniku z místa činu. S tím souvisí i skutečnost, že mnohdy je předmět trestného činu zcela náhodný, nevytipovaný a jeho výběr často odpovídá momentální potřebě pachatele. Často pak tyto pachatelé odcizí věc, která je pro ně momentálně nezbytná, věc módní, někdy i věc oproti jiným věcem bezcenná (krádež autorádia ve vozidle, krabičky cigaret, láhve alkoholu, zbraně, nože, aj.).

- emotivnost a brutálnost

Dalším rysem této trestné činnosti je chování pachatelů, které je emotivní, živelné a často neúměrně brutální a tvrdé, což se vyznačuje například zbytečným vandalstvím na místě činu nebo zbytečnou hrubostí k oběti. To ve výsledku ale může znamenat zanechání více stop na místě činu a tím snadnější dopadení pachatele.

- skupina, parta

Pro většinu trestných činů páchaných mládeží je typické, že se jí nedopouštějí sami, nýbrž ve skupinách či různých partách složených ze společně smýšlejících jedinců, jedinců zastávající stejné hodnoty, či vrstevníků. Jde tedy dle dikce trestního

---

³⁹ RYBÁŘ, M.: *Základy kriminalistiky: (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Dobrá Voda u Pelhřimova: A. Čeněk, 2001. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). s. 25.

zákoníku o spolupachatelství. Pachatelův úmysl v tomto případě směřuje k dokonání daného trestného činu, ale i ke společnému jednání více osob.⁴⁰

---

⁴⁰ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 191-192.

6.3 Protiprávní jednání mládeže - souhrn

Kriminalita a delikvence jsou posuzovány jako jeden z nejzávažnějších jevů ve společnosti. Současná společenská nebezpečnost a její zvýšení vede k pozornosti a řešení této problematiky. Nejedná se pouze o poskytování ochrany společnosti, ale také o postupy jak zacházet s pachateli deliktů. Cílem odborníků je dosáhnout změn v korekci a vzorců chování, a to pokud možno tak, aby změny byly trvalé.⁴¹

Protiprávní jednání dětí a mladistvých se stává problémem celého světa včetně České republiky. Děti v dnešní moderní společnosti rychle dospívají a to hlavně po fyzické stránce se však rozvíjí mnohem pomaleji. Poruchy ve vývoji mohou tak nastat v době, kdy si mladý jedinec buduje své místo, společenské hodnoty i vztahy a projevují se zde závadné poruchy chování. To vše může být výsledek vnějších podmínek, které mu nevyhovují nebo důsledkem jeho nezralosti, případně nezkušenosti. Mezi základní znaky mladých delikventů můžeme zařadit to, že se snaží o chování v podobě dospělé a samostatné osoby, staví se do opozičního postoje, neposlouchá autority a dává to silně najevo.⁴²

Téma delikvence mládeže přitahuje nejen mnoho odborníků z odlišných oborů, ale také veřejnost a zájem odborných diskuzí. Problémem je, že se kauzy mladých delikventů prezentují hodně pestře a atraktivně, čímž dochází k velkému zájmu o tuto problematiku. Mediální prostředky nám především poskytují pohled na beztrestnost pachatelů u těžkých zločinů jako je loupež, krádež, těžké ublížení na zdraví či vraždy. Znázorněna je zde určitá "bezmoc" instancí kontrolujících delikvenci mládeže, které svazují ruce jiným institucím. Veřejnost může mít pocit, že příslušné orgány tak nemohou s porušováním norem dětmi nic více dělat. Pravidelně se objevují návrhy na snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, ovšem velká část odborníků jsou odpůrci pro jejich zavedení. Snaží se více usilovat o zavedení preventivních prostředků a lépe realizovat prvky v oblasti justice.⁴³

Mezi odborníky dochází k diskuzím o možných inovacích trestní politiky. Tyto diskuze mají dva základní a odlišné názory. Nejvíce je podporována metoda alternativních sankcí, jako jsou veřejně prospěšné práce, probace, peněžitě tresty a další

---

⁴¹ FISCHER, Slavomil; ŠKODA, Jirí. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). s. 169.

⁴² MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie. 1. vyd.* Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). s. 99.

⁴³ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 114.

možná výchovná opatření. U formy trestu v podobě vazby se velká část odborníků shoduje na tom, že tento druh trestu by mohl mít velice negativní vliv na mladistvého zejména v případě omezování jeho osobní svobody. I z toho důvodu je kladen důraz na vytvoření speciálního systému, zacházejícího s mladistvými podle toho, jak závažný trestný čin spáchali. Mnoho z nich podporuje názor o snížení trestní odpovědnosti na 14 let a zvýšení horní hranice výjimečného trestu na 15 let. Rozšíření trestních sankcí by bylo ku prospěchu zejména z důvodu zvyšování kriminality realizované dětmi. Kriminální činy jsou velice agresivní a brutální, děti často provádí činy organizované dětmi. Děti jsou v dnešní době taktéž vyspělejší a v tomto případě jsou schopny být odpovědné za své jednání.⁴⁴

7 Systém prevence kriminality v České republice

Politika prevence kriminality má v demokratické České republice již dlouholetou tradici, neboť je její nepřetržitou součástí prakticky od samého začátku, to je ji od roku 1993, kdy se v České republice začala prevence kriminality systematicky formovat jako nedílná součást vládní politiky.

Preventivní politika představuje ofenzivní strategii kontroly kriminality, jež spoléhá především na nerepresivní prostředky. Zabývá se eliminací sociálně patologických jevů a snižováním motivů a příležitostí k páčání trestných činů. Okruh subjektů preventivní politiky zahrnuje mimo orgány činné v trestním řízení – systém justice, policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství (které ovšem nehrají hlavní roli), i další instituce – např. nerepresivní orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany.

Prevence kriminality je vedle represe součástí trestní politiky. Zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páčání kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejích následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. Prevence

---

⁴⁴ MATOUŠEK, Oldřich; KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. 2. vyd., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 150 - 151.

kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislostí.

Objekty prevence kriminality jsou kriminogenní faktory – sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality, potenciální či skuteční pachatelé trestné činnosti a potenciální či skutečné oběti trestných činů.⁴⁵

7.1 Struktura prevence kriminality

7.1.1 Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti. Sociální prevence je součástí sociální politiky. Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná, lze na ni jen usuzovat, a to z hlediska odhadů sociálních perspektiv jedinců – objektů preventivního působení.

7.1.2 Situační prevence staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Nejefektivněji působí při omezování majtkové trestné činnosti. Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření a finančními a personálními prostředky do ní vložených. Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra, respektive Policie ČR.

7.1.3 Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.⁴⁶

---

⁴⁵ Prevence kriminality – Prevence kriminality. *Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice* [online]. Copyright © 2019 Prevence kriminality v České republice. Všechna práva vyhrazena. Portál [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>.

⁴⁶ Prevence kriminality – Prevence kriminality. *Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice* [online]. Copyright © 2019 Prevence kriminality v České republice. Všechna práva vyhrazena. Portál [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>.

7.2 Úroveň preventivních aktivit

Sociální a situační přístupy se vzájemně doplňují v primární, sekundární a terciární prevenci.

7.2.1 Primární prevence zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména děti a mládeže (využívání volného času, možnosti sportovního vyžití).

Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.

7.2.2 Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na sociálně patologické jevy (drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství, povalečství, vandalismu, dlouhodobá nezaměstnanost).

7.2.3 Terciární prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.

Odpovědnost za oblast primární a sociální prevence spadá do působnosti rodiny, obce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sekundární a terciární prevence je s ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit záležitostí resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých souvislostech i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví. Ve specifické části populace působí i Ministerstvo obrany.⁴⁷

---

⁴⁷ Prevence kriminality – Prevence kriminality. *Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice* [online]. Copyright © 2019 Prevence kriminality v České republice. Všechna práva vyhrazena. Portál [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>.

7.3 Způsob organizování prevence kriminality České republiky

V České republice je prevence kriminality organizována na třech úrovních:

7.3.1 Na meziresortní úrovni

Těžiště meziresortní spolupráce spočívá ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční (obecné) kriminalitě a koordinace preventivních činností jednotlivých resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality a podněcování aktivit nových. Situační prevenci kriminality se věnuje Poradní sbor pro situační prevenci kriminality.

7.3.2 Na resortní úrovni

Programy prevence kriminality vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy.

7.3.3 Na místní úrovni

Do níž jsou zapojeny orgány veřejné správy, police, nevládní organizace a další instituce působící v obcích. Podstatou systému prevence kriminality na místní úrovni je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby i možnosti.

Z hlediska účinnosti jsou nejefektivnější programy prevence kriminality na místní úrovni. Představují systém metodické, koncepční a finanční podpory ze strany ústředních orgánů státní správy a samosprávy a podpory vzniku programů prevence kriminality v krajích, ve městech a obcích zatížených vysokou mírou kriminality a dalšími kriminálně rizikovými jevy. Podstatou těchto programů je součinnost orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací. Záběr programu je podmíněn místní situací v oblasti vývoje sociálně patologických jevů, potřebami, zájmem a schopnostmi lidí a finančními prostředky. Za realizaci programů prevence kriminality nesou odpovědnost obecní zastupitelstva.⁴⁸

Cílem všech projektů a aktivit situační prevence je znesnadnění spáchání trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, a

---

⁴⁸ Prevence kriminality – Prevence kriminality. *Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice* [online]. Copyright © 2019 Prevence kriminality v České republice. Všechna práva vyhrazena. Portál [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>.

minimalizace zisků z trestné činnosti. Subjekty situační prevence jsou Ministerstvo vnitra (jediné, které poskytuje dotace na projekty z oblasti situační prevence, a projednává technické normy zasahujících do oblasti ochrany majetku a osob), Policie ČR (doporučuje a realizuje konkrétní opatření situační prevence), obecní a městské policie, samosprávy krajů, měst a obcí (konkrétní realizace programu prevence kriminality na místní úrovni), asociace sdružující firmy podnikající v oblasti ochrany majetku a osob, soukromé bezpečnostní služby, pojišťovací subjekty, architekti a stavbaři.

S rozvojem vědy a techniky a neustálým přísunem nových technologií rostou nejen možnosti pachatelů k páčání trestné činnosti a ke ztížení jejich odhalení či usvědčení, ale také se objevují nové možnosti ochrany před trestnou činností, zejména majetkovou. Prioritou v této oblasti zůstává situační prevence, která staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností a prostřednictvím opatření organizační, režimové, fyzické a technické povahy se snaží situační kriminogenní podmínky minimalizovat, a dále na informování o aktuálních hrozbách a možnostech ochrany před nimi. K tomu je třeba vnímat a využívat nové technologie, pomůcky, přístupy a nástroje v predikci a prevenci majetkové trestné činnosti a v možnostech navrácení odcizených předmětů okradeným majitelům. V identifikaci těchto nových přístupů a technologií a jejich prosazování do realizovaných preventivních opatření a aktivit může úspěšně pomoci spolupráce s partnery sdruženými v Poradním sboru ministra vnitra pro situační prevenci kriminality.⁴⁹

7.4 Struktura prevence kriminality

7.4.1 Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páčání trestné činnosti. Sociální prevence je součástí sociální politiky. Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná, lze na ni jen usuzovat, a to z hlediska odhadů sociálních perspektiv jedinců – objektů preventivního působení.

---

⁴⁹ Prevence kriminality – Prevence kriminality. *Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice* [online]. Copyright © 2019 Prevence kriminality v České republice. Všechna práva vyhrazena. Portál [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>.

7.4.2 Situační prevence staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti. Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření a finančními a personálními prostředky do ní vložených. Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra, respektive Policie ČR.

7.4.3 Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.⁵⁰

8 Fenomenologie trestné činnosti dětí

Otázce trestné činnosti dětí se věnují nejen kriminalisté, ale zajisté i celá společnost. Je nutné vyrovnávat požadavek ochrany společnosti před trestnou činností a požadavek zvláštního přístupu k těmto osobám s vyšší tolerancí vzhledem k jejich věkové a rozumové nezralosti.

Je nezbytné uvést alespoň základní strukturu a počet jednotlivých protiprávních činů, kterých se děti dopouští. Díky statistikám zpětně můžeme sledovat, zda opatření, která byla přijata (například mírnější opatření, nařízení různých probačních programů, aj.), jsou dostatečná a účelná.

Velký vliv na spáchané protiprávní činy mládeže má samozřejmě i účelná prevence. Snaha společnosti by měla stavět na tom, aby dětské pachatele přivedla na život v souladu se zákonem, než aby jej přísně trestala za čin, který spáchal.

Kapitola fenomenologie trestné činnosti dětí mladších 15 let se dále zabývá stavem, strukturou a dynamikou celkové kriminality v porovnání s kriminalitou dětí

---

⁵⁰ Prevence kriminality – Prevence kriminality. *Prevence kriminality – Prevence kriminality v České republice* [online]. Copyright © 2019 Prevence kriminality v České republice. Všechna práva vyhrazena. Portál [cit. 25. 03. 2020]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>.

mladších 15 let. Dále se porovnávají vybrané trestné činy. Statistiky jsou graficky znázorněny.

Jako základ nám poslouží počty objasněných trestných činů za období let 2017, 2018 a 2019 podle statistiky Policie České republiky spáchaný dětmi.

8.1 Základní informace k datům ve statistikách kriminality vedených Policií ČR

Registrovaný skutek je trestný čin, u kterého bylo zahájeno trestní řízení v předmětném období a je dosud neukončen.

Objasněný skutek je skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání proti konkrétní osobě, neboli sděleno obvinění nebo podezření v rámci zkráceného přípravného řízení.

Objasněnost se udává v procentech a je podíl počtu objasněných skutků a počtu registrovaných skutků.⁵¹

---

⁵¹ Kriminalita - Policie České republiky. *Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 07. 03. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

Tabulka č. 1

Vybrané objasněné TC/pachatelé	2017			2018			2019		
	všichni	Děti do 15 let	Index dětí do 15 let	všichni	Děti do 15 let	Index dětí do 15 let	všichni	Děti do 15 let	Index dětí do 15 let
Vraždy	138	0	0	104	1	0,96	128	1	0,78
Násilné kriminalita	9 783	223	2,28	9 506	224	2,36	9 364	273	2,92
Mravnostní kriminalita	1 607	132	8,21	1 766	157	8,89	1 853	176	9,50
Krádeže vloupáním	5 714	122	2,14	5 014	105	2,09	5 157	120	2,33
Krádeže prosté	17 078	183	1,07	16 191	180	1,11	17 219	228	1,32
Ostatní majetková kriminalita	4 973	98	1,97	4 554	71	1,56	4 687	95	2,03
Majetková kriminalita	27 765	403	1,45	25 759	356	1,38	27 063	443	1,64
Ostatní kriminalita	19 060	237	1,24	20 184	306	1,52	20 389	363	1,78
Obecná kriminalita	58 215	995	1,71	57 215	1 043	1,82	58 669	1 255	2,14
Zbývající kriminalita	22 435	32	0,14	22 273	42	0,19	22 626	26	0,13
Hospodářská kriminalita	14 238	35	0,25	13 298	37	0,28	11 898	59	0,50
Vojenské a protiústavní činy	2	0	0	9	0	0	9	0	0
Celková kriminalita dětí (nejedná se o součet výše uvedených trestných činů)		1 062		1 122			1 340		
Index celkové kriminality dětí do 15 let		1,12		1,21			1,44		

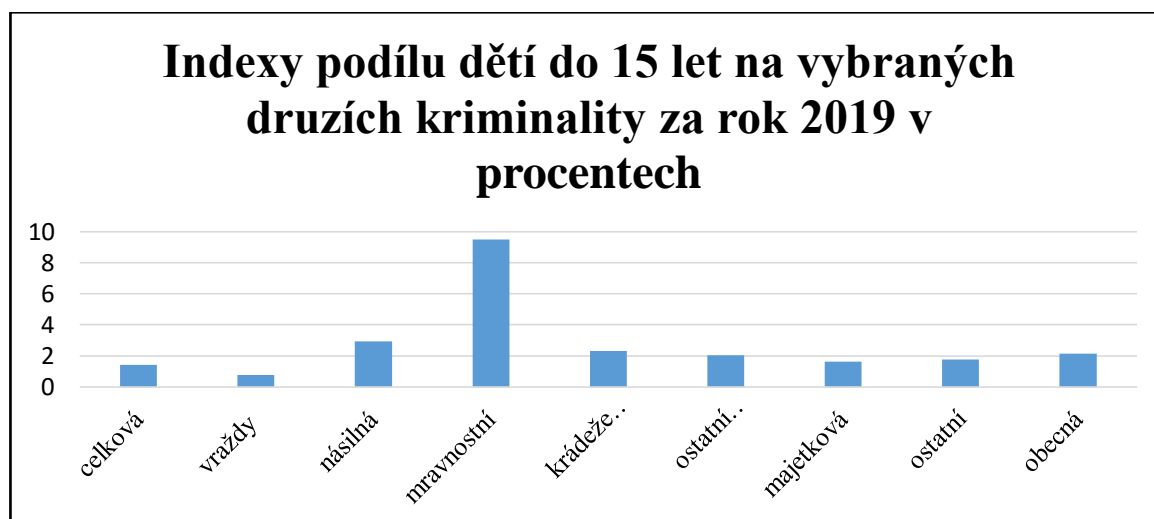
Počátkem roku 2016 došlo k rekonstrukci evidenčně-statistického systému kriminality. Změna se týkala některých zastaralých algoritmů a způsobu počítání věku pachatelů. Před rokem 2016 se počítal věk pachatele od data narození do data vznesení obvinění. Od roku 2016 se počítá od data narození k datu spáchání trestné činnosti. To se ve statistikách objevilo mírným snížením věku pachatelů, kteří páchají trestnou činností a zdánlivého nárůstu počtu trestných činů. Tudíž není možno porovnávat statistiky před rokem 2016.

V tabulce jsou červeně označené hodnoty těch typů kriminality, které jsou dětmi páchány nejvíce. Děti nejvíce páchají mravnostní kriminalitu, násilnou kriminalitu a krádeže vloupáním. Dále ve větší míře páchají obecnou kriminalitu, majetkovou kriminalitu, ostatní majetkovou kriminalitu a ostatní kriminalitu. Mezi ostatní kriminalitu patří sprejerství, držení omamných a psychotropních látek a jiné. Mezi obecnou kriminalitu patří například šikana, užívání drog, rasistické útoky, vandalismus a mnoho dalších.

Konkrétně v roce 2017 děti páchaly dle porovnání indexů nejvíce mravnostní kriminalitu, násilnou kriminalitu a krádeže vloupáním. V roce 2018 byla dětmi nejvíce páchána taktéž mravnostní kriminalita, násilná kriminalita a krádeže vloupáním.

V roce 2019 bylo nejvíce registrovaných skutků spácháno nezletilými za poslední tři roky. Nejméně registrovaných skutků spáchaných dětmi bylo spácháno v roce 2017. Nicméně kriminalita nezletilých se každý rok pohybuje zhruba od 1 100 až do 1 300 registrovaných trestných činů. Níže jsou graficky znázorněny indexy podílu dětí do 15 let na vybraných druzích kriminality za rok 2019.

Graf č. 1

Dle grafu můžeme jasně usoudit, že nejvíce se děti podílely v roce 2019 na páchaní mravnostní kriminality. Jako další po mravnostní kriminalitě je často páchaná kriminalita násilná. Dále děti ve větší míře páchají také krádeže vloupáním, ostatní majetkovou kriminalitu, obecnou kriminalitu a ostatní kriminalitu. Indexy těchto druhů kriminalit jsou totiž větší než index celkové (tj. průměr) kriminality páchané dětmi.

Praktická část

Praktická část této bakalářské práce se skládá z 3 částí.

První část se zabývá dotazníkových šetřeními, které bylo pro účely této bakalářské práce provedeno. Respondenty dotazníků byly žáci 6., 7. a 8. tříd základních škol.

Druhou částí je rozhovor, který byl uskutečněn s chlapcem z diagnostického ústavu. V rozhovoru chlapec popisuje celý svůj životní příběh, který doposud prožil. Vypráví o své minulosti, z jaké pochází rodiny a proč se v diagnostickém ústavu momentálně nachází.

Ve třetí části se navrhuje preventivní program, který by mohl částečně pomoci zamezit kriminalitě dětí a mladistvých.

9 Dotazníkové šetření

Cílem dotazníkové šetření je zjistit odpověď na několik základních výzkumných otázek, které byly předem stanoveny.

- Otázka č. 1
Jak ovlivňuje kriminalitu dětí jejich rodina?
- Otázka č. 2
Jak ovlivňuje způsob volného času kriminalitu dětí?
- Otázka č. 3
Mají děti ze svého protiprávního jednání výčitky?

Na základní školu a do dětského domova bylo v měsíci březnu 2020 rozdáno mezi respondenty celkem 118 dotazníků. Dotazníky byly distribuovány žákům 6., 7. a 8. tříd základních škol. Ředitelé základní školy a dětského domova byli seznámeni s účelem šetření a požádáni o distribuci vytištěných dotazníků žákům. Zároveň byli informováni o tom, jak by organizace k vyplňování dotazníků měla probíhat. Bylo doporučeno, aby ředitelé jednotlivých škol vybrali vyučující, které pověří rozdělením dotazníků v jednotlivých třídách. Vyučující předají žákům i náležité pokyny k vyplnění dotazníku, mezi něž patří čas určený k vyplnění, samostatnost u vyplňování, anonymita, způsob označení vybrané odpovědi, případné doplnění, a nakonec řádné odevzdání vyplněného dotazníku. Následně po jeho vyplnění zajistili vyučující u všech rozdaných dotazníků i jejich zpětné navrácení.

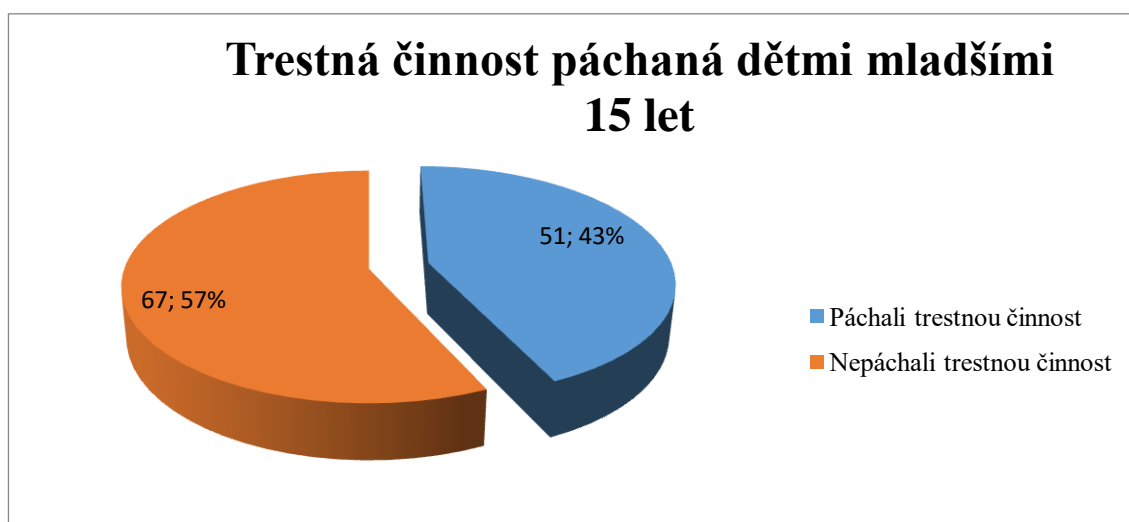
Dotazník pro základní školu se skládal z 26 otázek. Do dětského domova byla distribuovaná poupravená verze dotazníku, ve které se neobjevovaly otázky týkající se rodiny. Dotazník obsahoval celkem 17 otázek.

Doba k vyplnění dotazníku byla 45 minut. Celkem bylo žáky na základní škole vyplněno 98 dotazníků a 20 dotazníků dětmi z dětského domova.

9.1 Výsledky dotazníkového šetření

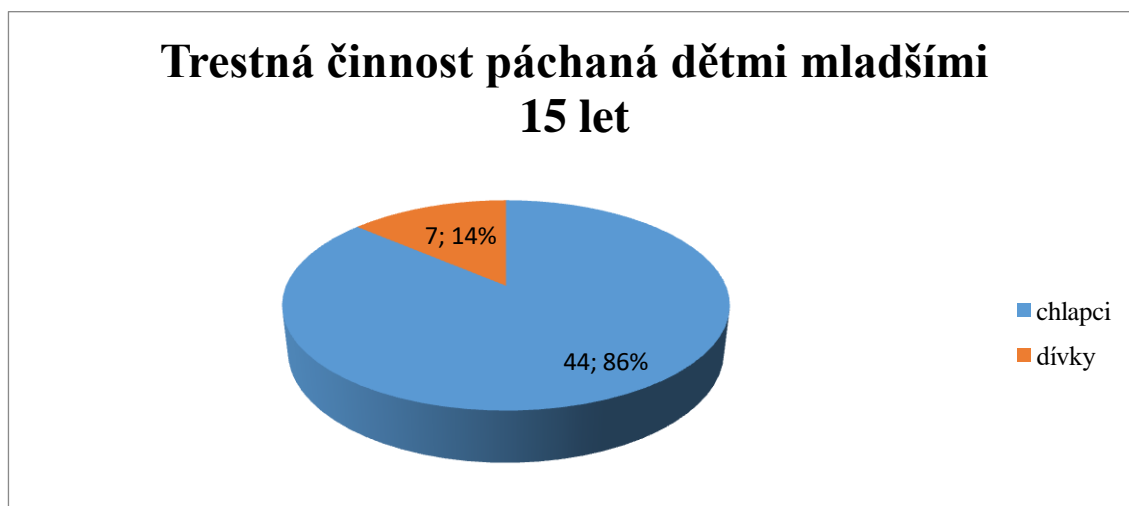
Ze 118 respondentů se v dotazníku přiznalo k páchaní trestné činnosti 51 dětí mladších 15 let. Což znamená, že 43% dotazovaných respondentů páchalo trestnou činností.

Graf č. 2

Konkrétně se jednalo o 44 chlapců a 7 dívek. Jednoznačně je na tomto příkladu znázorněno, že k protiprávnímu jednání mají sklony spíše chlapci. Je zde bohužel jeden velice důležitý faktor, který může nejenom tuto otázku v dotazníkovém šetření zkreslovat. Kriminalita dětí je velmi citlivé téma a je dost pravděpodobné, že děti můžou v odpovědích z důvodu studu či strachu lhát. Jednoduše jsou dívky citlivější a stydlivější než chlapci.

Graf č. 3

V této tabulce je znázorněno, kolik bylo let pachatelům v době páchaní trestné činnosti, počet skutků spáchaných v dané věkové skupině a procentuální vyjádření podílu trestné činnosti. K páchaní trestné činnosti se přiznalo 51 respondentů.

Tabulka č. 2

Věk v době páchaní trestné činnosti	Počet pachatelů	Procentuální podíl (% z 51 trestných činů)
13-14 let	36	70,58%
11-12 let	11	21,56%
10 let a méně	4	7,84%

Z 51 respondentů, kteří se přiznali k páchaní trestné činnosti, páchalo 70,58% dětí trestnou činnost ve 13-14 letech. Dále 21,56% páchalo v 11-12 letech a nejméně dětí páchalo v 10 letech a méně. Přesně 7,84%.

Níže je znázorněno, kolik dětí vyrůstá v úplné či neúplné rodině.

Tabulka č. 3

Páchali trestnou činnost (51 respondentů)

Úplná rodina	Neúplná rodina
5	46

Tabulka č. 4

Nepáchali trestnou činnost (67 respondentů)

Úplná rodina	Neúplná rodina
35	32

To znamená, že ze 118 respondentů vyrůstá 33,80% v úplné rodině a 66,10% v rodině neúplné. Z 51 respondentů, kteří páchali trestnou činnost, bylo z úplné rodiny pouze 9,80% a z neúplné 90,19%, kdežto těch, kteří nespáchali trestný čin, tak neúplné rodině žije 47,7% a v úplné 52,3%. Zde je velice dobře vidět, jak moc je rodina pro správné dospívání dítě důležitá.

Další otázky ohledně rodiny se týkaly vzdělání a zaměstnání rodičů. Procentuálně nebylo jasně potvrzeno, že by vzdělání a zaměstnání rodičů patřilo mezi faktory ovlivňující dítě a jeho sklony k protiprávnímu jednání. Většina rodičů byla zaměstnaná a měla minimálně učňovské vzdělání.

Dotazníky určené dětem z dětského domova otázky tohoto typu neobsahovaly. Nebyly do vyhodnocování otázek ohledně rodiny zahrnuty.

Tabulka č. 5

Tabulka zaměstnanosti rodičů dětí, které se přiznaly k páčání trestné činnosti

(51 respondentů)

Zaměstnaní	74,50%
Nezaměstnaní	25,49%

Tabulka č. 6

Tabulka zaměstnanosti rodičů dětí, které se nepřiznaly k páčání trestné činnosti

(67 respondentů)

Zaměstnaní	77,61%
Nezaměstnaní	22,39%

Tabulka č. 7

Tabulka vzdělání rodičů dětí, které se přiznaly k páčání trestné činnosti

(51 respondentů)

Základní a učňovské	54,90%
Středoškolské a vysokoškolské	43,13%

Tabulka č. 8

Tabulka vzdělání rodičů dětí, které se nepřiznaly k páčání trestné činnosti

(67 respondentů)

Základní a učňovské	52,24%
Středoškolské a vysokoškolské	46,27%

Část otázek se dotýkala školy. Konkrétně školní docházky a prospěchu dětí. Zde se jednoznačně prokázalo, že děti, jež spáchaly protiprávní čin, mají průměrný až podprůměrný prospěch a problémy s pravidelnou školní docházkou.

Tabulka č. 9

Tabulka prospěchu dětí, které se přiznali k páčání trestné činnosti

Nadprůměrný	16%
Průměrný	43%
Podprůměrný	41%

Tabulka č. 10

Tabulka prospěchu dětí, které se nepřiznaly k páčání trestné činnosti

Nadprůměrný	41%
Průměrný	34%
Podprůměrný	25%

Tabulka č. 11

Tabulka školní docházky dětí, které se přiznaly k páčání trestné činnosti

Pravidelná	25%
Občasné omluvené absence	41%
Občasné či časté neomluvené absence	34%

Tabulka č. 12

Tabulka školní docházky dětí, které se nepřiznaly k páčání trestné činnosti

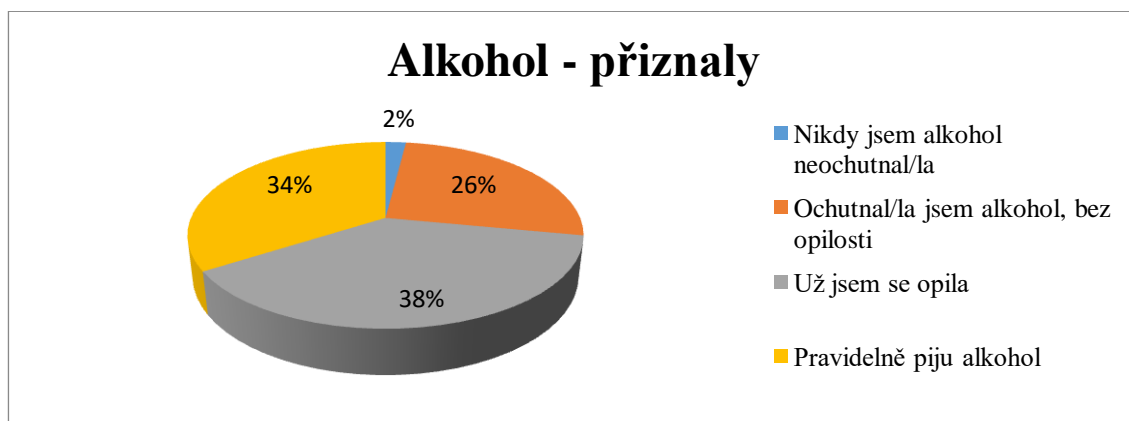
Pravidelná	49%
Občasné omluvené absence	39%
Občasné či časté neomluvené absence	12%

S tímto souvisí další otázky, které pojednávaly o způsobu trávení volného času dětí. Velké množství respondentů (75%) uvedlo, že tráví volný čas pasivně, trávením času na internetu, venku s partou či hraním počítačových her. Dle nadpoloviční většiny respondentů, mají volného času více než dost a mají od rodičů volnost (67%). Zbylé procento dětí vybralo variantu, že volný čas od rodičů dostávají, ale musí oznámit, co budou dělat. Dle jedné z otázek rodiče v 73% neznají kamarády svých dětí. Lze tedy dle

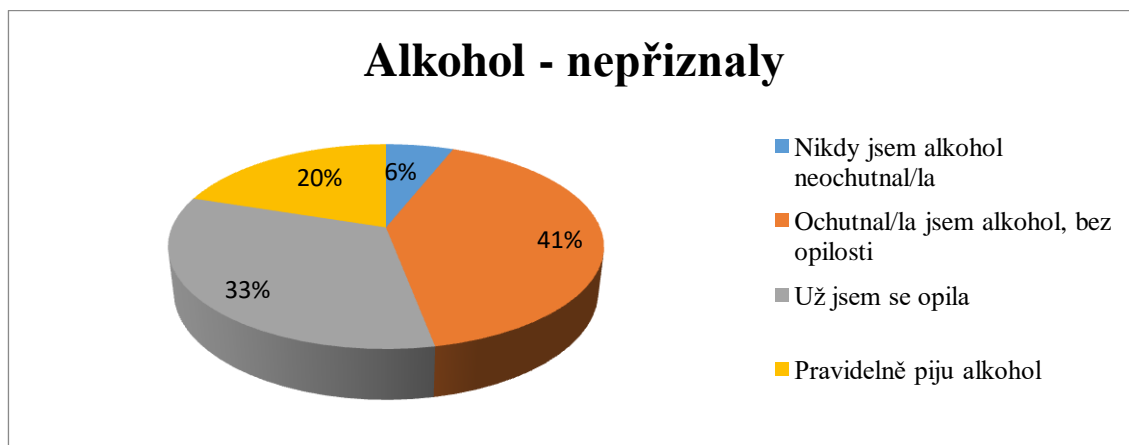
výsledků dotazníků tvrdit, že většina dětí mladších 15 má v dnešní době až neprospěšně velkou volnost.

Jedna z částí dotazníku zjišťovala, vztah dětí k alkoholu a drogám. Zda alkohol či jinou návykovou látku někdy zkusily nebo jestli jí dokonce pravidelně užívají. Níže jsou graficky znázorněny odpovědi dětí, které se přiznaly a nepřiznaly.

Graf č. 4

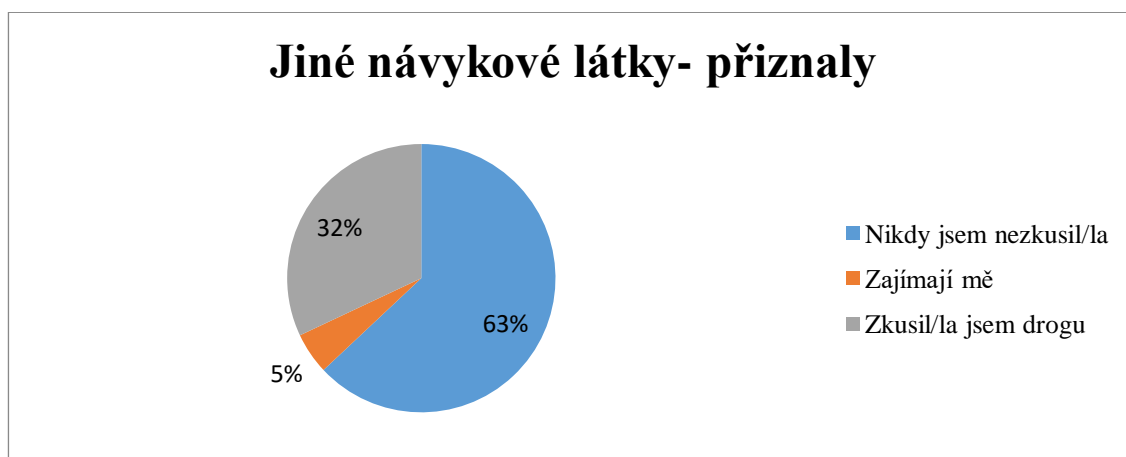

Graf č. 5

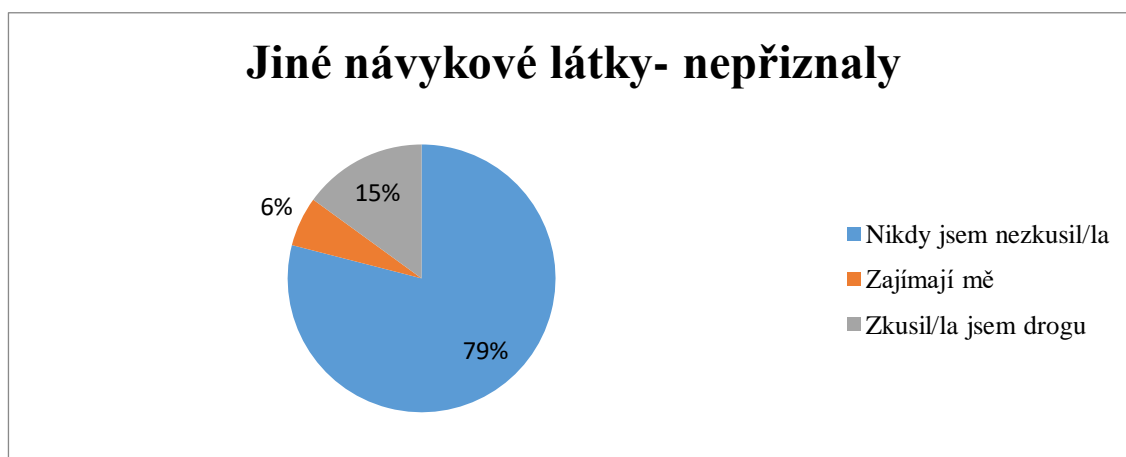

Děti, které se přiznaly k páčání trestné činnosti, mají více zkušeností s alkoholem, než ty, co se nepřiznaly. Přesně 34% pachatelů se přiznalo k pravidelnému užívání alkoholu.

Graf č. 6

Graf č. 7

Procentuálně 32% pachatelů má zkušenosti s návykovými látkami. Z dětí, které se nepřiznaly, má zkušenosti 15%.

Jedna z otázek zjišťovala, zda někdo v rodině užívá návykové látky či pije často alkohol. Při kladné odpovědi se téměř vždy potvrdilo, že i dítě má kladný vztah k těmto záležitostem.

Tabulka č. 13

Tabulka užívání alkoholu a návykových látek rodiči dětí, které se přiznaly

Užívají	59%
Neužívají	41%

Tabulka č. 14

Tabulka užívání alkoholu a návykových látek rodiči dětí, které se nepřiznaly

Užívají	27%
Neužívají	73%

To samé platilo při otázce, zda byl někdo z rodiny trestaný. Pokud byla odpověď na tuto otázku ano, i dítě většinou v další otázce odpovědělo, že páchalo někdy trestnou činností.

Tabulka č. 15

Tabulka trestná činnost rodičů dětí, které se přiznaly k páčání trestné činnosti

Páchali	35%
Nepáchali	65%

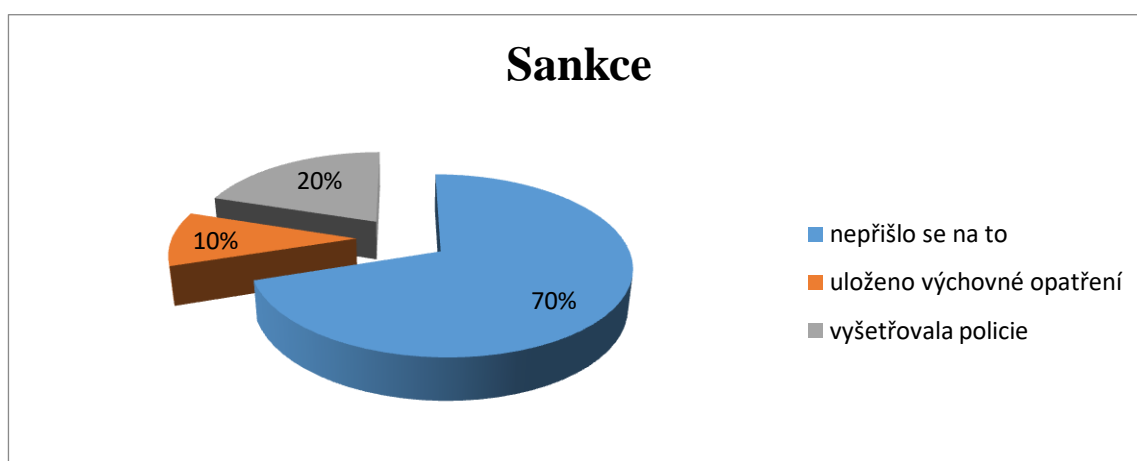
Tabulka č. 16

Tabulka trestná činnost rodičů dětí, které se nepřiznaly k páčání trestné činnosti

Páchali	14%
Nepáchali	86%

Z 51 dětí, které v dotazníku přiznaly, že páčaly trestnou činnost, vybralo 36 dětí možnost, že se na jejich protiprávní jednání nepřišlo. Dalším 5 dětem bylo uloženo výchovné opatření a zbylých 10 dětí vyšetřovala policie.

Graf č. 8

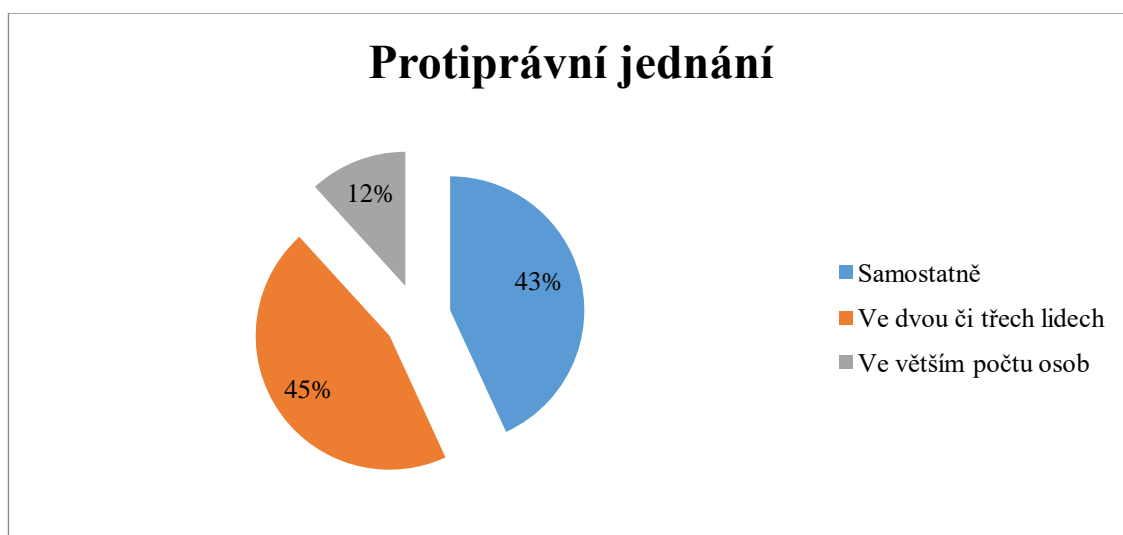
Ve většině případů v tomto dotazníkovém šetření se jednalo o drobné krádeže, poškození cizího majetku či sprejerství. Z toho důvodu, se na takové množství protiprávního jednání nepřišlo. **Tabulka č. 17**

Krádeže	55%
Poškození cizího majetku	24%
Sprejerství	11%
Násilné jednání	10%
Pěstování, výroba, prodej návykových látek	10%

Zde je graficky znázorněno, s kým se respondenti dopouštěli protiprávního jednání. Z 51 respondentů, kteří spáchali trestný čin, zodpovědělo 22 respondentů, že čin páchali samostatně. Dalších 23 respondentů páchalo ve dvou či třech lidech a 6 ve větším počtu osob.

Graf č. 9

Poslední otázka zněla, zda cítí za své protiprávní jednání pocit viny. Nadpoloviční většina odpověděla, že nemají. Konkrétně přesně 36 respondentů z 51 respondentů.

Graf č. 10

Na začátku dotazníkového šetření, byly stanoveny základní výzkumné otázky. Zde jsou podle odpovědí respondentů vyhodnoceny.

Otázka č. 1

Jak ovlivňuje kriminalitu dětí jejich rodina?

Dotazníkovým šetřením bylo potvrzeno, že rodinné prostředí, má vysoký vliv na rozvoj poruch chování a páchání trestné činnosti. Neúplná rodina, případná absence mužského vzoru a autority, má na dítě velký vliv. Tyto faktory jsou pro správný vývoj dítěte rizikové. Část dotazníku se také týkala otázek, zda rodiče požívají alkohol či jiné návykové látky a jestli byl někdo z rodičů trestaný. Zde se opět potvrdilo, že rodiče jsou dítěti vzorem. Na tyto otázky ve většině případů kladně odpovídaly děti, které se přiznaly k páchání trestné činnosti. To znamená, že když páchali trestnou činností rodiče, jejich dítě po jejich vzoru také. Když rodiče požívali pravidelně alkohol či návykové látky, jejich dítě mělo s těmito záležitostmi také zkušenosti. Další otázky týkající se rodičů respondentů, byly o jejich vzdělání a zaměstnání. Odpovědi těch, co se přiznali a těch, co se nepřiznali, byly téměř stejné.

Otázka č. 2

Jak ovlivňuje způsob volného času kriminalitu dětí?

Dalším faktorem je tolerantní výchova rodičů. Děti mají spoustu volného času. Rodiče ve většině případů neznají kamarády svých dětí a neví, s kým a jak jejich dítě tráví svůj volný čas. Dále děti tráví volný čas spíše pasivně, což také není pro jejich správný vývoj prospěšné. Hrají počítačové hry, sledují televizi, chodí ven s kamarády. Tím vznikají příležitosti, při kterých může dítě páchat trestný čin, ať už jako skupina nebo jako jednotlivec.

Otázka č. 3

Mají děti ze svého protiprávního jednání výčitky?

Při dotazníkových šetření bylo zjištěno, že většině případů děti nemají ze svého protiprávního jednání výčitky. Děti si možné následky svého jednání neuvědomují a může jim způsobovat nevšední dobrodružství, ze kterého mají zisk v podobě zvýšení sebevědomí, případně získání peněz či předmětů, které nemají.

10 Rozhovor s chlapcem z diagnostického ústavu

Poslední kapitola této bakalářské práce se skládá z anonymního rozhovoru se čtrnáctiletým chlapcem z diagnostického ústavu. S otázkami byl dopředu seznámen a souhlasil, že se dobrovolně podělí i o citlivá fakta o jeho velmi těžkém životě. Rozhovor je psán přesně tak, jak reálně zněl. Otázky a odpovědi nejsou gramaticky a spisovně poupraveny.

1. Ahoj. Děkuji ti za tvůj čas a důvěru při tomto rozhovoru, který se dotýká tak citlivých témat. Řekneš nám pro začátek něco o sobě?

„Je mi 14 let a jsem znamení býka. Řekl bych, že jsem takovej obyčejnej kluk, kterej má rád svoje kámoše, svojí přítelkyni, rap, srandu, hezký oblečení a dobrý jídlo. Jsem jasnej extrovert, tak že miluju pozornost a společnost lidí. Dřív jsem hrál fotbal, ale přestal jsem s tím, když můj táta zemřel. Hrál jsem hlavně kvůli němu, od mala mě k tomu vedl, byl to skvělej fotbalista. Zemřel na rakovinu plic.“

2. Už takhle z kraje rozhovoru jde vidět, že tvůj život opravdu není lehký. Byla ti tvá rodina v tak těžkém období oporou? Máš nějaké sourozence?

„Neměl jsem štěstí na rodinu. Mám ještě dvě sestry a jednoho bratra. Bratr už má svojí rodinu a sestry šly bydlet po dvou měsících od smrti táty k babičce, protože se o nás tři matka nebyla schopná postarat. Sestry jsou mladší než já, jedný je teď čerstvých jedenáct a druhý devět. Pro mě už se tenkrát u babičky místo nenašlo a musel jsem jako nejstarší z nich zůstat bydlet s matkou sám. Když táta zemřel, bylo mi 12 let.“

3. Přiblížíš nám prosím, co bylo důvodem, že se o vás matka nebyla schopná postarat?

„Oba rodiče měli problémy s alkoholem a drogama. Táta na tom byl ale o dost líp než matka. Jedině díky tátovi naše rodina aspoň trošku fungovala. Často pil alkohol, kouřil trávu a pervitin mu taky nebyl cizí. On se ale uměl chovat na rozdíl od matky. Vedl nás k tomu, že musíme chodit do školy, chodil do práce, matku donutil uvařit a když toho kvůli svému mimo stavu nebyla schopná, uvařil nám on. Zkrátka dokud žil táta, pořád to šlo. Matka je feťáčka. Nevím jak je na tom teď, ale pochybuju, že se změnila. Brala pervitin každé den, chovala se agresivně ke mně, k tátovi i k mým

sestrám. Bylo to peklo na zemi, který se smrtí táty ještě stokrát zhoršilo. Bylo to jako zlej sen. “

4. Mohu se zeptat, v jaké míře se tvoje matka chovala agresivně?

„Když byl otec naživu, jenom na nás všechny sprostě křičela. Po smrti otce docházelo k úplnému psychickému teroru, kdy mě matka každé den mlátila, sprostě mi nadávala, nedávala mi najíst. Dokonce mi o pár měsíců dýl zakazovala chodit do školy a za kamarádama, jenom aby mě pod vlivem pervitinu a alkoholu mohla celej den šikanovat. Kvůli hladu jsem tajně utíkal z bytu do obchodu a zvykl si tam krást jídlo. Byla to pro mě už normální každodenní rutina. Mám hlad, jdu krást do samoobsluhy. Když jsem se už celý měsíc neukázal ve škole, začala se o nás zajímat sociálka. Chválabohu! Začal jsem žít v dětském domově. Stalo se tak po dlouhých 6 měsících domácí šikany. Bylo to pro mě osvobození. Bohužel jsem v dětském domově moc dlouho nevydržel.“

5. Je mi to moc líto. Měl jsi to opravdu těžké. Zmínil jsi, že jsi v dětském domově moc dlouho nevydržel. Poviš nám důvod?

„V dětském domově jsem si jako správnej extrovert našel hodně kamarádu. Byl jsem tam ten největší frajírek. Kvůli mému hloupému zvyku krást, jsem kradl dál. Ted už ale nešlo jenom o jídlo. Jídlo jsem už nepotřeboval krást, měl jsem ho zajištěnýho víc než dost. Začal jsem krást oblečení, parfémy, elektroniku. Něco jsem si nechával, něco jsem rozprodával kamarádům ve škole. Aby toho nebylo málo, začal jsem kouřit trávu. Jak se říká, tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. A to se přesně stalo. V Tescu mě přistihli při krádeži sluchátek a už to jelo. Řešilo se to ve škole, kde se přišlo na rozprodávání kradenýho zboží kamarádům. V dětském domově mi našli všechny ty ukradený věci, který jsem si nechal pro sebe. Našli mi i peníze, které jsem si tím prodejem vydělal. Taky mi našli marihuanu, kterou jsem tak rád kouřil. Všechno bylo v háji. Můj pobyt v dětském domově trval jeden rok a šest měsíců.“

6. Co se dělo po tom, když se na všechno přišlo?

„Všechno se vyšetřovalo a nakonec mi bylo soudem uloženy opatření. No a ted' jsem tady v diagnostickém ústavu, už měsíc a jedenáct dní. Zdaleka ještě nevím, kdy se vrátím zpátky do dětskýho domova. Myslel jsem, že tady budu jenom měsíc, ale prej se jim zdá, že ještě nejsem připravenej jít zpátky. Je to tady na můj vkus dost přísný, s

některými vychovatelkami nevyhází vůbec dobře. Do školy chodím taky tady, do veřejný školy nedojíždím. Tím pádem nejsem ani ve styku s kamarádama a kamarádkama ze školy. Musím se tady účastnit různých výchovných programů nebo například musím mluvit s psychologkou a tak dále. Je to prostě docela síla. Nemám tady žádný kamarády, někdy je to pro mojí psychiku velká zátěž. Těším se zpátky do dětského domova. Budu radostí skákat deset metrů vysoko!“

7. Dá se tedy říct, že tě toto opatření poučilo?

„Řekl bych, že jsem se určitě poučil. Určitě si budu mnohem víc vážit dětského domova. Hlavně vychovatele, mých kamarádů a přítelkyně, kterou jsem si v dětském domově našel. Je mi líto, že jsem jí i vychovatelky zklamal. Věřili ve mě, že nejsem žádný hlupák, co by udělal to, co jsem já provedl. Až se tam vrátím, budu se snažit chovat nejlíp, jak jen to půjde. Ted už jde jenom o to, kdy konečně budu moct jít odsud pryč. Chtěl bych vzkázat všem, ať si dvakrát rozmýšlí svoje chování. Ocitnete se tady neskutečně rychle. Potom je už na litování pozdě.“

8. Děkuji ti za poskytnutí tohoto rozhovoru a přeji hodně štěstí v životě a brzký návrat do dětského domova.

„Snad byl můj příběh aspoň trochu zajímavý a taky děkuju, mějte se hezky.“

10.1 Vyhodnocení rozhovoru

V uvedeném případě se jednalo o dítě z rodiny, ve které došlo k narušení vztahu s rodiči. Volná výchova, agresivita, nezáměr matky, užívání drog a alkoholu rodiči, všechny tyto aspekty se podepsaly na osobě chlapce z rozhovoru. Matka zanedbávala rodičovskou povinnost a byla zbavena rodičovské odpovědnosti. Chlapec byl umístěn do dětského domova, kde se jeho špatný vzor v rodičích projevil. Neplnil řádně své povinnosti, nerespektoval zásady slušného chování, porušoval zákony. Následně byl umístěn do diagnostického ústavu, kde je nyní nespokojen a dle mého názoru odmítá spolupráci s vychovateli. Do výchovné skupiny nezapadl, je v péči psychologa a psychiatra. Prognóza do budoucna je zřejmě momentálně nejistá. Jsou zde velká rizika selhání, vzhledem k predispozici ze strany otce i matky.

Z rozhovoru jednoznačně vyplývá, že jako jedna z hlavních příčin protiprávního jednání chlapce, je **negativní vliv rodiny**. S tímto názorem, že rodina je nejdůležitější

pro to, jak se mladý člověk bude chovat, se ztotožňují i odborníci, což bylo zjištěno analýzou literárních zdrojů, provedenou v teoretické části.

11 Návrh preventivního programu

Kriminalita nezletilých a mladistvých je celospolečenským problémem. Jedním z důvodů proč je tento problém stále velmi aktuální, je i mylná myšlenka této skupiny, že jim vzhledem k jejich věku v podstatě nehrozí žádný trest za protiprávní jednání.

Cílem tohoto navrhnutého preventivního programu je zvýšení povědomí mladistvých a nezletilých o svých právech a povinnostech, převzetí odpovědnosti za své chování, seznámení s možnými postihy za protiprávní konání v rámci zákonných možností u cílové skupiny mladistvých a nezletilých. Zejména seznámit děti mladší 15 let s tím, že sice nejsou pro svůj věk trestně odpovědné, ale že za své chování jim mohou být uložena opatření, která jsou poměrně omezující.

Preventivní program se dělí na dvě části.

První částí je přednáška, ve které je cílová skupina seznámena s tím, jaká práva a povinnosti má. Dále také o postizích, které by se jich mohly za protiprávní jednání týkat. Co všechno daný postih obnáší, za jakých okolností se uplatňuje.

Druhá část preventivního programu je film, ve kterém účinkují děti, které protiprávní činy spáchaly. Vyprávějí podrobně svůj příběh. V jaké rodině vyrůstaly, jakého protiprávního činu se dopustily, důsledky a postihy které si spácháním činu způsobily a také poučení, které si z této záležitosti odnesly.

Na konci programu je prostor na diskusi. Žáci se ptají na informace, které je k tématu zajímají, sdělují svůj názor na tuto problematiku, vypráví své případné zkušenosti.

Cílovou skupinou tohoto preventivního programu jsou žáci druhého stupně základních škol a studenti středních škol.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo objasnit příčiny vzniku delikventního chování dětí mladších patnácti let. Dle statistických dat, která jsem zpracovávala v kapitole fenomenologie dětí mladších 15 let, je zcela zřejmé, že kriminalita dětí v posledních třech letech stoupá. Dle mého názoru je závažným důvodem dnešní doba. Děti mají stále větší volnost. V současnosti si děti až na pár výjimek mohou dělat všechno, co chtějí, kdy chtějí a s kým chtějí. Mají velké množství finančních prostředků pro sebe na útratu. Tráví velkou část svého volného času na sociálních sítích či hraním her. Dnešní děti mají výrazně rozdílné podmínky než děti v minulosti.

Je zde několik důležitých faktorů, které platily už v minulosti a potvrdily se i v této bakalářské práci. Dotazníkové šetření a rozhovor se čtrnáctiletým chlapcem z diagnostického ústavu nám zcela jasně dokázaly, že rodina, rodinné prostředí, škola, výchova, učitelé i vychovatelé jsou hlavními a nepostradatelnými činiteli při utváření osobnosti mladého člověka.

Do jaké rodiny se dítě narodí, jaké rodinné prostředí má při vývoji dítě okolo sebe, chování rodičů, zvyky rodičů a vše spojené s rodinou, ve které dítě vyrůstá, je pro něj jedním z nejdůležitějších faktorů, které jeho osobnost tvoří a v budoucnu ovlivňují. Rodiče žijící spořádaný život, dávající svému dítěti dávají lásku, cit a porozumění, učí ho morální zásadám a řádu, jsou ve většině případů dítěti zárukou zdravého vývoje. Takový rodiče jsou dítěti tím správným vzorem.

Velký vliv má na osobnost dítěte také škola. Pokud je škola kvalitní a zaměstnává pouze kvalitní učitele a vychovatele, kteří si dávají na své práci záležet, dělají jí s radostí a mají o děti skutečný zájem, je to pro dítě další záruka jeho zdravého rozvoje.

Dalšími faktory jsou přátelé dítěte, jeho vrstevníci a také především jeho přístup k životu a povědomí o možných sankcích za protiprávní jednání. Tyto faktory se dají velice špatně korigovat, každopádně můžeme jako rodiče své dítěte kontrolovat. Zajímat se o to, s kým se stýká a jaké má okolo sebe lidi. Tím můžeme těmto možným negativním vlivům alespoň včas zabránit. Další činností vedoucí alespoň k částečné prevenci kriminality dětí mohou být preventivní programy. Jeden návrh preventivního programu jsem v praktické části této bakalářské práce zpracovala.

Uvedené skutečnosti korespondují s názory odborníků a potvrdily se i mnou provedeným výzkumem.

Dle mého názoru patří mezi jedny z nejdůležitějších životních zásad pro správné soužití celé společnosti slušnost, zdvořilost, vstřícnost, tolerance a empatie. Kdyby se tímto řídila alespoň většina společnosti, myslím si, že by se částečně zabránilo nejenom kriminalitě dětí, ale i kriminalitě dospělých.

Domnívám se, že cíle bakalářské práce, které jsem si stanovila, jsem splnila.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.

ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., aj. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2004. 992 s. ISBN 978-80-7400-350-9.

MIŘIČKA, A., SCHOLZ, O., *O trestním soudnictví nad mládeží*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československý kompas, 1932. 309 s. ISBN 978-80-7400-350-9.

ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. 1423 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

MIŠUN, J. a KOLEKTIV, *Společnost a kriminalita mládeže*. Praha: Státní tiskárna, 1979. 187 s. ISBN 80-85981-22-x.

ŽATECKÁ, Eva. *Trestní řízení ve věcech mladistvých ve vybraných státech Evropské unie z pohledu harmonizace evropského práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 118 s. ISBN 978-80-210-7705-8.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4.

BOHADLO, David; BROŽ, Jan; KADEČKA, Stanislav; PRŮCHA, Petr; RIGEL, Filip; ŠŤASTNÝ, Vít. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 700 s. ISBN 978-80-7598-052-6.

KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C.H.Beck, 2009. 840 s. ISBN 978-807-400-042-3.

CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. rozšířené vydání, MV ČR, Praha, 1998. 122 s. ISBN 80-7066-602-1.

RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*: Dobrá Voda u Pelhřimova: A. Čeněk, 2001. 232 s. ISBN 80-86473-03-1.

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 3264 s. ISBN 978-80-7478-790-4.

FISCHER, Slavomil; ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. 232 s. ISBN: 978-80-247-5046-0.

MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 304 s. ISBN: 978-80-247-4580-0.

FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 2016 s. ISBN: 978-80-7380-521-0.

Elektronické zdroje

Novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže. PRÁVNÍ PROSTOR [online]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-soudnictvi-ve-vecech-mladeze>>.

Sankcionování mladistvých-IUS WIKI [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-31>>.

Kriminalita – Policie České republiky. POLICIE ČR [online]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Prevence kriminality – PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE [online]. Dostupné z WWW: <<https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>>.

Legislativní dokumenty

ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů In *Sbírka zákonů, Česká republika*.

ČESKO. Úmluva o právech dítěte a související dokumenty. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2016. In *Sbírka zákonů, Česká republika*.

Ostatní zdroje

statistiky Policie České republiky o kriminalitě.

dotazník na téma Kriminalita dětí mladších 15 let a její příčiny.

rozhovor s chlapcem z diagnostického ústavu.

Seznam zkratk

PČR - policie České republiky.

TZ – trestní zákoník.

ZSVM – zákon o soudnictví ve věcech mládeže.

OSPOD- orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1, indexy podílu dětí do 15 let na vybraných druzích kriminality za rok 2019

Tabulka č. 2, věk pachatelů

Tabulka č. 3, rodina dětí páchající trestnou činností

Tabulka č. 4, rodina dětí nepáchajících trestnou činností

Tabulka č. 5, zaměstnanost rodičů dětí páchajících trestnou činností

Tabulka č. 6, zaměstnanost rodičů dětí nepáchajících trestnou činností

Tabulka č. 7, vzdělání rodičů dětí nepáchajících trestnou činností

Tabulka č. 8, vzdělání rodičů dětí páchajících trestnou činností

Tabulka č. 9, prospěch dětí páchajících trestnou činností

Tabulka č. 10, prospěch dětí nepáchajících trestnou činností

Tabulka č. 11, školní docházka dětí páchajících trestnou činností

Tabulka č. 12, školní docházka dětí nepáchajících trestnou činností

Tabulka č. 13, užívání alkoholu a návykových látek rodiči dětí, které se přiznaly

Tabulka č. 14, užívání alkoholu a návykových látek rodiči dětí, které se nepřiznaly

Tabulka č. 15, trestná činnost rodičů dětí, které se přiznaly k páchání trestné činnosti

Tabulka č. 16, trestná činnost rodičů dětí, které se nepřiznaly k páchání trestné činnosti

Tabulka č. 17, trestné činy

Graf č. 1, indexy podílu dětí do 15 let na vybraných druzích kriminality za rok 2019

Graf č. 2, trestná činnost páchaná dětmi mladšími 15 let

Graf č. 3, trestná činnost páchaná dětmi mladšími 15 let, pohlaví

Graf č. 4, alkohol-přiznaly

Graf č. 5, alkohol-nepřiznaly

Graf č. 6, jiné návykové látky-přiznaly

Graf č. 7, jiné návykové látky-nepřiznaly

Graf č. 8, sankce

Graf č. 9, protiprávní jednání

Graf č. 10, vina

- 7) Jaká je obvykle atmosféra ve vaší rodině? a) doma panuje řád, klid a pohoda
- b) občasné hádky, ale jinak vše v pořádku
- c) velmi časté hádky i s násilím
- d) jeden z rodičů chodí domů podnapilí
- e) je vyvíjen psychický či fyzický nátlak
- f) jiné problémy

- 8) Jakého nejvyššího vzdělání dosáhl jeden z rodičů? a) základní
- b) učňovské
- c) středoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské
- e) nevím

- 9) Jsou oba rodiče zaměstnaní? a) ano b) ne

- 10) Jaký máte ve škole prospěch? a) nadprůměrný (jedničky, dvojky)
- b) průměrný (dvojky, trojky)
- c) podprůměrný (čtyřky, pětky)

- 11) Jaká je vaše školní docházka? a) pravidelná
- b) občasné omluvené absence
- c) občasné či časté neomluvené absence

- 12)Dávají vám rodiče dostatek volného času?   a)ano, mám absolutní volnost
b)ano, ale rodiče musí vědět, co dělá
c)ne
- 13)Jak nejradyji trávíte svůj volný čas?   a)aktivně (sport, zájmy, koníčky...)
b)pasivně (hry, venku s partou...)
- 14)Znají rodiče vaše kamarády?   a)ano   b)ne
- 15)Čemu se nejčastěji ve svém volném čase věnujete?   a)příprava do školy, pomoc
v domácnosti
b)zájmové činnosti (kroužky,
sport, hudba...)
c)návštěvy diskoték
d)scházení s partou venku
nebo u nich doma
e)jiný druh trávení volného
času
- 16)Jaký máte vztah k alkoholu?   a)nikdy jsem alkohol nepil/la
b)ochutnala jsem alkohol,
bez opilosti
c)už jsem se opil/la
d)pravidelně piju alkohol

17) Jaký máte vztah k drogám?

a) nikdy jsem je nezkusil/la,
nikdy nezkusím

b) nikdy jsem je nezkusil/la,
ale zajímají mě

c) už jsem drogu zkusil/la

18) Užívá někdo z vašich přátel či rodiny drogy?

a) ne

b) otec

c) matka

d) jiný blízký příbuzný

e) kamarád

19) Byl z Vaší rodiny či přátel někdo trestaný?

a) ne

b) otec

c) matka

d) sourozenec

e) jiný blízký příbuzný

f) kamarád

20)Páchal/la jste někdy trestnou činnost?

a)vyšetřovala mě policie

b)bylo mi uloženo výchovné opatření

c)ano, ale nepřišlo se na to

f)ne

Pokud ne, na další otázky už nemusíte odpovídat.

21)Kolik vám bylo let v době páchání?

a) 10 let a méně

b)11-12 let

c)13-14 let

22)Pokud ano, čeho jste se dopustil/la?

a)krádeže

b)poškození cizího majetku

c)sprejerství

d)násilné jednání

e)pěstování, výroba, prodej
návykových látek

f)sexuální delikt (porušení práva)

c)jiné delikt (porušení práva)

- 23) Dopustil/la jste se protiprávního jednání sám? a) ano, samostatně
b) ve dvou či třech lidech
c) ve větším počtu osob
- 24) Navedl vás někdo k protiprávnímu jednání? a) ne
b) přátelé
c) spolupachatelé
d) rodina
- 25) Při páchání jednání jste byl/la pod vlivem alkoholu? a) ano
b) ne
c) pod vlivem jiné omamné látky
- 26) Cítíte za své kriminální jednání pocit viny? a) ano b) ne

Děkuji vám za vyplnění dotazníku.